Ազգ
Azg

Դեկտեմբեր 15
Չորեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիվ 240 (491)
գինը՝ 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Թուրքական օդուժը հրթիռային հարված հասցրեց քուրդ ապստամբներին

Երեկ թուրքական օդուժը Իրաքի հյուսիսում դասավորված քուրդ ապստամբներին հրթիռային եւ ռմբային հարվածներ հասցրեց: Ինչպես հայտնեց թուրքական կառավարության ներկայացուցիչը, հարձակման ընթացքում ոչնչացվել են առնվազն 50 քուրդ զինյալներ: Նրա հայտարարությամբ, ռազմաօդային ուժերի հարվածը ցամաքային ուժերի գործողությունների շարունակությունն էր. վերջիններս քուրդ հեղափոխական մարտիկներին դուրս էին մղել դեպի իրաքյան տարածք: Հետապնդման էր ենթարկվում քրդերի ջոկատը, որը նախորդ գիշեր թուրքական Հաքյարի գավառում հարձակվել էր զինվորական պահակակետի վրա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Ռուսաստանի ընտրությունները կայացան...

Ինչպես դեկտեմբերի 13-ի երեկոյան հաղորդեց ռուսական «Վեստի» հեռուստալրատվական ծրագիրը, Ինտերֆաքս գործակալության տվյալների համաձայն, այդ օրվա ժամը 20-ի դրությամբ, ըստ Ռուսաստանի 37 ենթավարչություններից ստացված նախնական տեղեկությունների, նախօրեին անցկացված հանրապետության նոր խորհրդարանի ընտրություններում ընտրողների ավելի քան 23 տոկոսը քվեարկել է Վլադիմիր Ժիրինովսկու լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության օգտին: Դրան հաջորդում են «Ռուսաստանի ընտրություն» դաշինքը (փոխվարչապետ Եգոր Գայդար)՝ մոտ 15 տոկոս, Ռուսաստանի կոմկուսը (Գենադի Զյուգանով)՝ 11 տոկոս, Ռուսաստանի ագրարային կուսակցությունը՝ 9 տոկոս, «Ռուսաստանի կանայք» դաշինքը (Լ. Ֆեդուլովա)՝ 8,5 տոկոս, Յավլինսկի-Բոլդիրեւ-Լուկին դաշինքը՝ գրեթե 7,5 տոկոս, Ռուսաստանի միասնության ու համաձայնության կուսակցությունը (Սերգեյ Շախրայ)՝ 6,5 տոկոս եւ Ռուսաստանի ժողովրդավարական կուսակցությունը (Նիկոլայ Տրավկին)՝ 5,5 տոկոս: Մնացած կուսակցություններն ու դաշինքները չեն հաղթահարել 5 տոկոսանոց սահմանագիծը:

Նախնական տվյալների համաձայն, Ռուսաստանի նոր սահմանադրության նախագծի առթիվ հանրաքվեն կայացել է. քվեարկել է գրանցված ընտրողների գրեթե 53 տոկոսը եւ նրանց մոտ 60 տոկոսն արտահայտվել է հիմնական օրենքի ելցինյան նախագծի ընդունման օգտին: Սակայն Ռուսաստանի որոշ շրջաններում հանրաքվեն եւ ընտրությունները չեն կայացել (օրինակ, Չեչնիայում): Թաթարստանում ընտրական տեղամասեր է ներկայացել ընտրողների ընդամենը 13,8 տոկոսը (մայրաքաղաք Կազանում մոտ 23 տոկոսը), եւ այդպիսով այնտեղ ընտրությունները եւ հանրաքվեն համարվում են չկայացած: Իսկ Ռոստովի մարզում ընտրողները գրեթե գերակշիռ մեծամասնությամբ քվեարկել են ելցինյան սահմանադրության դեմ...

Այսպիսով, ինչպես մենք ենթադրում էինք (տե՛ս «Ինչպիսին կլինի Ռուսաստանի խորհրդարանական ընտրությունը» հոդվածը «Ազգի» դեկտեմբերի 7-ի համարում), նոր խորհրդարանի ընտրություններում հաղթանակ նվաճեցին ձախ եւ ձախ-ցենտրիստական ուժերը, ինչպես նաեւ «հայրենասիրական» քաղաքական դարձվածաբանությամբ աչքի ընկնող կուսակցություններն ու քաղաքագետները: Աջ եւ աջ-ցենտրիստական ուժերն ի դեմս տարբեր «ժողովրդավարական» դաշինքների ու կուսակցությունների, ըստ էության պարտություն կրեցին: Այլ կերպ ասած, կրկնվեց «սերբական տարբերակը», ինչպես հայտնի է, Սերբիայում կոմունիստները (որոնք այժմ կոչվում են սոցիալիստներ) եւ նացիոնալ-հայրենասերները հաղթեցին խորհրդարանային ընտրություններում եւ ԱՄՆ-ի ու միջազգային արժութային հիմնադրամի դրածոներին դուրս մղեցին Հարավսլավիայի քաղաքական կյանքից: Տողերիս հեղինակն ուշադիր հետեւել է Օստանկինոյի եւ Ռուսաստանի հեռուստածրագրերի դեկտեմբերի 13-ի գիշերային հաղորդումներին ու կարող է նշել, որ Ժիրինովսկու կուսակցության հաջողությունը պատահական չի թվում: Նա դեռ նոյեմբերի 24-ին հեռուստաելույթով ունեցած նախընտրական ճառում լավ հայտ կատարեց, շեշտը դնելով ռուսաստանցիների հայրենասիրության հիասթափությունների վրա: Բացի դրանից, չափազանց ինքնավստահ էին թվում աջ քաղաքական դաշինքների ու կուսակցությունների ներկայացուցիչները.

► Տես էջ 2

ԼԵԶՎԻ ՀԱՐՑ. ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԱՄԵՆԱԹՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ Է

Ինչպես հայտնել էինք նախապես, 1993 թ. հոկտեմբերի 11-ին Թուրքիայի լուսավորության նախարարությունը որոշում էր ընդունել, թե Թուրքիայում գործող հայկական դպրոցներում, բացի հայոց լեզվից, մյուս բոլոր առարկաները պետք է դասավանդվեն թուրքերեն: Այդ առթիվ ՀՅԴ Հայաստանի կազմակերպության Հայ Դատի հանձնախմբի երեկ ընդունած հայտարարության մեջ նշվում էր, թե 1923 թվականի Լոզանի պայմանագրի 97-րդ հոդվածով Անկարան երաշխավորում էր Թուրքիայում բնակվող ազգային-կրոնական փոքրամասնությունների դպրոցներում իրենց մայրենի լեզվով դասավանդելու իրավունքը: Պայմանագրի նշված հոդվածի խախտման դեմ են հանդես եկել նաեւ սփյուռքահայ այլ կազմակերպություններ:

Սակայն, ինչպիսին պետք է լինի նման պարագայում Հայաստանի Հանրապետության դիրքորոշումը: Առայժմ պաշտոնական աղբյուրները լռում են, իսկ ՀՀ Գերագույն խորհրդի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Դավիթ Վարդանյանի կարծիքով, թեեւ ինքը կողմնակից է քաղաքական այն գծին, որ երկար ժամանակ տարվում է Թուրքիայի նկատմամբ (այսինքն, քաղաքական հարցերն առայժմ մի կողմ թողնելով, զարգացնել նորմալ տնտեսական հարաբերություններ), սակայն այդպիսի քաղաքականությունը դեռեւս չի ենթադրում ամենաթողություն Թուրքիայի նկատմամբ:

«Այդպիսի քաղաքականությունը նաեւ չի ենթադրում, թե Թուրքիայի բացահայտ թշնամական քայլերը մենք պետք է անուշադրության մատնենք», ասաց նա եւ շեշտեց, որ դա նույնիսկ հավասար գործընկերների քաղաքականություն չէ: Դավիթ Վարդանյանը որպես ապացույց նշեց Թուրքիայի թշնամական գործողությունների երեք օրինակ: Առաջինն ըստ նրա այն է, որ վարչապետ Թանսու Չիլլերը Հայաստանին մեղադրեց ահաբեկչության մեջ, որը զրպարտություն էր, եւ մեր արտգործնախարարությունն ինչ-որ չափով անդրադարձավ դրան:

Երկրորդ հարցը կրկին կապված է Թանսու Չիլլերի հարցազրույցում նշված այն զրպարտչական մտքի հետ, թե հայերը անկրոն եւ [illegible] ազգ են:

«Դա մեր ժողովրդի [illegible] վիրավորական է եւ այս հարցում մեր արտգործնախարարությունը ոչ մի վերաբերմունք ցույց չի տվել», ասաց նա, թեեւ, ըստ պրն. Վարդանյանի, պայմանավորվածություն է եղել, որ արտգործնախարարությունը հանդես կգա առանձին հայտարարությամբ, սակայն դա չի հետեւել:

Երրորդ հարցը կապված է հայկական դպրոցների խնդրի հետ, որը ոտնահարում է նախեւառաջ հայ համայնքի շահերը: «Մեր հուշագրում մենք գրել ենք, թե ՀՀ-ն պետք է սատար կանգնի հայկական համայնքներին, բայց չենք կատարում», ասաց նա: Դավիթ Վարդանյանի կարծիքով, խորհրդարանը դիտավորյալ հեռացված է արտաքին քաղաքականությունից:

Մյուս կողմից, ինչ կարող են տալ Հայաստանի կողմից արված քաղաքական հայտարարությունները: Թե՞ ինչ-որ տեղ պետք է ավելացնել արտաքին ճնշման ազդեցությունը: Դավիթ Վարդանյանը համոզված է, թե Թուրքիայի վրա ճնշում գործադրելու համար այլ պետությունների դիմելը սխալ է:

Այդ հարց է, պետք է ստեղծվի համապատասխան միջազգային կարծիք, սակայն դրա համար անհրաժեշտ է որոշակի հիմք, որը կարող է լինել արտգործնախարարության կամ նախագահի հայտարարությունը:

Ամեն դեպքում, ըստ Վարդանյանի ասելով, միջազգային կարծիքը կարող է մեղմել թուրքական կառավարության հակահայ ճնշումը, մանավանդ որ Թուրքիան, ներքնապես լինելով ոչ քաղաքակիրթ երկիր, ձգտում է երեւալ այդպիսին: Իսկ ՀՀ ԳԽ մարդու իրավունքների եւ ազգությունների հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապոյանն անընդունելի համարելով Թուրքիայի նման որոշումը, չի բացառում, որ իրենց հանձնաժողովը շուտով հանդես կգա համապատասխան հայտարարությամբ:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Հայ ներկայացուցիչների հանդիպումը ՄԱԿ-ում ԱՄՆ-ի դեսպանի հետ

Դետրոյթի շրջանում հայկական համայնքի ղեկավարների մի խումբ դեկտեմբերի 13-ին հանդիպում է ունեցել ՄԱԿ-ում Մ. Նահանգների դեսպան Մադլեն Օլբրայթի հետ եւ քննարկել ամերիկյան պետության քաղաքականությունը Հայաստանի եւ Անդրկովկասի նկատմամբ: Հայ ներկայացուցիչների կողմից բարձրացված հարցերը հատկապես վերաբերել են Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի շրջափակմանը, ՄԱԿ-ի կողմից ընդունված որոշումներում Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման պահանջի եւ Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքի միջեւ տիրող անհամապատասխանությանը, կողմնակալական վերաբերմունքի մասին, ինչպես նաեւ Հայաստանին տրվելիք ամերիկյան օգնության վերաբերյալ:

«Ազգ» օրաթերթի խնդրանքով հանդիպման մասնակիցներից Երվանդ Ազատյանը տիկին Օլբրայթին տվել է նաեւ հարց ադրբեջանական բանակում պաշտոնապես Ռիչարդ Սիքորդի գլխավորությամբ ամերիկյան զինվորական մարզիչների գործունեության վերաբերյալ շրջող լուրերի մասին: «Մենք չունենք որեւէ ապացույց ամերիկյան կողմից ադենտների մարզման մասին», պատասխանել է դեսպանը, միաժամանակ ավելացնելով, թե իրենք խիստ մտահոգված են այդ մասին մամուլում երեւացած լուրերով: «Այդ դրությամբ մենք շարունակում ենք հետեւել եւ որեւէ բան հայտնաբերելու պարագայում դրանք կկիսենք ձեզ հետ», ասել է նա: Հետագա խոսակցության ընթացքում տիկին Օլբրայթը, դարձյալ անդրադառնալով հարցին, եզրակացրել է. «Մենք ձգտում ենք վստահ լինել, որ այդպիսի անօրինական արարքներ չեն կատարվի»: ■

Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը. Դեկտեմբերի 14-ին ՀՀՇ կենտրոնական գրասենյակում տեղի ունեցավ Սահմանադրական խորհրդի հերթական նիստը: Այն վարում էր ՀՀՇ խորհրդի նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանը: Սահմանադրական խորհուրդը քննարկեց քաղաքական համաձայնության սահմանադրության նախագծի դատական իշխանություններին վերաբերող մասը եւ ընդունեց համապատասխան որոշում: Քննարկվեցին Սահմանադիր ժողովի եւ Ազգային խորհրդի պատգամավորների ընտրությունների համակարգի հարցը, կազմակերպչական այլ հարցեր: [illegible] հաջորդ նիստը տեղի կունենա ՀՅԴ-ի գրասենյակում դեկտեմբերի 21-ին. ■

Մարտեր Բեյլագան-Ֆիզուլի հատվածում

Երեկ եւ նախորդ գիշեր ադրբեջանական կազմավորումները շարունակում էին ակտիվ ռազմական գործողությունները ղարաբաղյան ճակատի Բեյլագան-Ֆիզուլի հատվածում: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, ղարաբաղյան ուժերը հակառակորդին հետ են շպրտել նախնական դիրքերը: Միաժամանակ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե իբր ղարաբաղյան կազմավորումները շարունակում են հարձակողական գործողությունները Բեյլագանի շրջանում: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մամուլի ծառայության ներկայացուցիչը հերքել է այդ տեղեկությունները:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններին, ապա պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայության տվյալներով, դեկտեմբերի 13-ի ուշ երեկոյան Ադրբեջանի Ղազախի շրջանի տարածքից գնդացիրներից գնդակոծվել են Իջեւանի շրջանի Կիրանց գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը:

Հայկական սահմանապահ ուժերը ձեռնպահ են մնացել պատասխան համարժեք գործողություններից: Մեր կողմից տուժածներ չկան: Երեկ, օրվա առաջին կեսին իրադրությունը հանգիստ է եղել:

«Ազգ»

Արյունահեղություն Ֆիլիպիններում

Երեկ ֆիլիպինյան Մինդանաո կղզում անհայտ զինված ահաբեկիչները արյունոտ հաշվեհարդար տեսան ավտոբուսի ուղեւորների նկատմամբ: Մոտ 50 մարդ կանգնեցրին ավտոբուսը ամայի ճանապարհի վրա, հրամայեցին ուղեւորներին դուրս գալ եւ բաժանվել ըստ կրոնի՝ քրիստոնյաների եւ մահմեդականների: Այնուհետեւ ավտոմատ զենքից նրանք կրակ բաց արեցին քրիստոնյաների վրա: Զոհվել են 9 մարդ, այդ թվում երկու տարեկան երեխա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Բոսնիան պատրաստ է զիջումների

Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի հանրապետության վարչապետ Հարիս Սիլայջիչը երեկ, արաբական «Ալ Իթիհադ» թերթին տված հարցազրույցում հայտնեց, որ իրենք պատրաստ են զիջումների: Վարչապետի խոսքերով, նրա հանրապետությունը սերբերի եւ խորվաթների հետ կստորագրի այնպիսի համաձայնագիր, որը բոսնիական մուսուլմաններին կերաշխավորի «նվազագույն» իրավունքներ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Ճապոնիան պահանջում է զորքերի դուրսբերումը

Ճապոնական Օկինավայի նահանգապետը պահանջեց, որ այդ շրջանից դուրս բերվեն ամերիկյան զորքերը: Նահանգապետն ասաց, որ սկզբնական շրջանում այդ զորքերը Ճապոնիա մտան իբր թե թույլ չտալու կոմունիստական վարչակարգի մուտքը այդ երկիր: Այնուհետեւ նրանք պատրվակ բռնեցին Մերձավոր Արեւելքի իրավիճակի կարգավորումը: Այժմ, երբ ավարտվել է սառը պատերազմը, զորքերը մնում են, որպեսզի, իբր, թույլ չտան բնակչության միջեւ տեղական ընդհարումներ: Օկինավայում տեղակայված են մոտ 50 հազար ամերիկյան զինվորներ, իրենց ընտանիքներով հանդերձ: Այդ կղզիները երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո մինչեւ 1972 թվականը գտնվում էին ԱՄՆ-ի տիրապետության ներքո:

Համագործակցություն հանցագործության դեմ

Միացյալ Նահանգների հետախուզության ֆեդերալ բյուրոյի տնօրեն Լուիս Ֆրին այցելեց ԳՖՀ: Երեկ, Գերմանիայի ներքին գործերի դաշնային նախարար Մանֆրեդ Կանտերի հետ հանդիպման ժամանակ կողմերը նշելով իրենց գերատեսչությունների միջեւ հաջող համատեղ քայլերը, կոչ արեցին կազմակերպված հանցագործության դեմ իրավապահ մարմինների միջազգային լայն համագործակցության:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Թմրամոլների դեմ պայքարի նոր մեթոդ

Անգլիացի գիտնականները թմրամոլներին հայտնաբերելու նոր մեթոդ են գտել: Մարդու մազի առանձին ուսումնասիրությունը կարող է ցույց տալ, թե տվյալ անհատը թմրանյութեր օգտագործում է, թե ոչ: Այս մեթոդի առավելությունն այն է, որ թմրանյութն օգտագործելուց մի քանի շաբաթ անց եւս կարելի է որոշել թմրանյութի օգտագործման չափը: Սպորտային մրցումների ժամանակ եւս այս ձեւը կհեշտացնի բժիշկների գործը՝ իմանալու համար մարզիկների օրգանիզմում դոպինգի առկայությունը: ■

digitised by A.R.A.R.@

Հայաստան

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Է ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ

Դեկտեմբերի 13-ին ՀՀ Գերագույն խորհրդի հերթական նիստի ժամանակ Հայաստանում դրամաշրջանառության կարգավորման առնչությամբ հաղորդումով հանդես եկան ՀՀ դրամաշրջանառության կարգավորման պետական հանձնաժողովի անդամ, կենտրոնական բանկի նախագահ Իսահակ Իսահակյանը եւ ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը:

Զեկուցողը «ընդհանուր գծերով ուրվագծեց դրամաշրջանառության կարգավորման միջոցառումների ցանկը», մասնավորապես նշեց Հայխնայբանկում ներդրված խնայողների ավանդների, ձեռնարկությունների եւ կազմակերպությունների մնացորդային գումարների ստացման մասին: Այս փաստը, մատուցելով իբրեւ հանրապետությունում դրամաշրջանառության կարգավորման միջոց, փաստորեն հաստատեց այն դառն իրողությունը, որ ընդամենը մի քանի օրվա ընթացքում «պետության օգնությամբ» խնայողների ու կազմակերպությունների բանկում ունեցած դրամները արժեզրկվեցին առնվազն 4 անգամ:

Ի. Իսահակյանի պատգամավորների հարցերին տված պատասխաններից պարզվեց, որ դրամափոխանակությունը հաջորդած մի քանի օրերին, ուղղակի 2-2,5 մլրդ. ռուբլի տարած է բաց թողնվել առեւտուր: Ըստ երեւույթին, պետք է հասկանալ, որ սա եւս դիտվում է իբրեւ ազգային դրամն արժեզրկումից պաշտպանելու միջոցառում: Ցավոք, զեկուցողը չնշեց, թե որքան պահանջարկի դեպքում էր արվել այդ «առաջարկը» եւ դրանից ակնկալվող կանխիկ արդյունքը իրականության ձեւի վրա:

Արժեզրկման առնչությամբ «Նոյակի» կանխատեսումների մասին խոսելիս դրանց սպասվածից ավելի լինելը Ի. Իսահակյանը պատճառաբանեց արտերկրից տարադրամ ստանալու հույսերի չարդարացմամբ:

Այնուհետեւ կենտրոնական բանկի նախագահն ամբիոնը զիջեց ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանին:

Վարչապետը ներկաներին եւ բոլոր նրանց, ովքեր բախտ ունեցան ունկնդրելու նրա ելույթը, հանգամանորեն բացատրեց, թե ի՞նչ է նշանակում հիպերինֆլյացիա, ի՞նչ հետեւանքներով է այն լի, ինչո՞ւ է հանրապետությունում «թեւակոխել» այս փուլը, եւ ի՞նչ արտակարգ միջոցառումներ են պահանջվում դրա հաղթահարման համար: Նշելով, որ հիպերինֆլյացիան այս պահին ուղղակիորեն կապված չէ շուկայում ապրանքածածկույթի բավարարության աստիճանի հետ, այն պայմանավորված է զուտ ֆինանսական ոլորտում տեղի ունեցող երեւույթներով, նա ամենայն պատասխանատվությամբ հայտարարեց, որ «ապրանքային ծածկույթն ազգային դրամն ընդունելուց հետո եւ ֆիզիկական ծավալներով եւ իր արժեքով, ներառյալ պետական եւ մասնավոր պաշարները, հանրապետությունում պակաս չի եղել, քան մինչ այդ»:

Այնուհետեւ ունկնդիրներին խնդրեց, որ մեր դրամը չի արժեզրկվել, ուղղակի դրա կուրսն է «փոփոխվել» դոլարի նկատմամբ հինգ անգամ, որ ապրանքային ծածկույթի միայն արտահանման մասն է, որն ունի առնչություն դրամի կուրսի հետ, առաջնահերթ առնչություն ունեցողը վալյուտային պաշարներն են, որ տեղի է ունենում ապրանքների ու դրամի կուտակում, տեղի է ունեցել կառուցվածքային այնպիսի շեղում, որ երբ այսպես շարունակվի, հնարավոր չի լինի վերարտադրություն ապահովել...

Ըստ վարչապետի, մենք տեխնիկապես պատրաստ էինք ազգային դրամի մուտքին, տնտեսապես ոչ, որովհետեւ «երկիրը չի ունեցել, չունի եւ առաջիկայում չի ունենա էական որեւէ վալյուտային ռեզերվ», եւ հանրապետությունն ունի 47 տոկոս արտաքին առեւտրի դեֆիցիտ եւ ազգային դրամը մտցնելուց հետո այն պետք է ջրի երես բարձրանար: Այդ հարցն ուներ երեք լուծում. կամ մենք 40-50 տոկոս կենսամակարդակի անկում պետք է ունենայինք (ըստ վարչապետի, վերջին 2 շաբաթում այն եղել է 4-5 անգամ), կամ մենք մեկ օրում արտահանման ենթակա ապրանք տվող, հանրապետություն վալյուտա բերող արտադրությունը 50 տոկոսով ավելացնեինք, կամ էլ 50 տոկոսի չափով ամեն օր պետք է ստանայինք արտաքին ֆինանսական օգնություն, ինչը կազմում է 1215 դոլար ամսական:

Վարչապետի բնորոշմամբ, քաղաքական պատճառներով (հիմնականում պատերազմի) մեզ չհաջողվեց Միջազգային վալյուտային ֆոնդից ստանալ ոչ «սրենդ բայ», ոչ էլ «էս-թի-էֆ»-ը: Բանակցությունները շարունակվում են, բայց այստեղ բախվել ենք լուրջ խնդրի:

Հիմնահարցերի մեջ Հ. Բագրատյանն առանձնացրեց, որ ապրանքարտադրողը կամ ապրանքային պաշար ունեցողը (եւ պետական, եւ մասնավոր), որը ներկրում է այն հանրապետություն, բախվեց մեկ էական դրույթի հետ. պետությունը հնարավորություն չունեցավ նրա շուկայում իրացումից ստացված դրամը բերել այնպիսի տեսքի (վալյուտային կամ ռուսական ռուբլու), որպեսզի գործընթացը շարունակվի: Առայժմ մեր կենտրոնական բանկը չունի այս մեխանիզմները եւ առաջիկա 2-3 ամսում դրանք չեն լինի:

Իրավիճակի շտկմանն ուղղված անհրաժեշտ միջոցառումները թվարկելիս վարչապետը նշեց եկամուտների բարձրացումը, ընդգծելով, որ դա մեծ լուծում չէ, եւ պետք է շատ զգուշորեն: Հաջորդը կապված է բանկային գործունեության հետ. կենտրոնական բանկը անմիջապես պետք է անցնի լողացող կուրսի, շուկայականից բարձր մեկի սկսելու դոլարի ներմուծումը, բանկային հաշվառման դրույքները պետք է բարձրացվեն, դրամը պետք է բանկային: Երրորդը՝ օրենսդրորեն պետք է փոփոխություն կատարվի, այն հաշվով, որ Հայաստանի տարածքում բացի ազգային արժույթից այլ փողով առք ու վաճառք չկատարվի:

Վարչապետը խորհրդարանի հաստատմանը ներկայացրեց նաեւ փաստաթուղթ կենտրոնական բանկի դրամաշրջանառության կարգավորման որոշ լիազորությունների կառավարությանը փոխանցելու մասին:

Երբ դրամաշրջանառության կարգավորման պետական հանձնաժողովը «մասնավորապես... լուրջ սխալներ չի ունեցել» (ինչպես ասաց վարչապետը), երբ լուրջ տարաձայնություններ չեն եղել «Նոյակի» եւ կառավարության միջեւ, ապա ինչո՞վ բացատրել կառավարության նման «իշխանության» ձգտումը: Ի՞նչ կարող էր անել կառավարությունը, որ չի արել: Այս հարցերի պատասխանները չստացվեցին ոչ վարչապետի ելույթում, ոչ էլ պատգամավորներից շատերի հարցերին տված նրա «Լոնգինյան» պատասխաններում:

Իսկ ընդհանուր տպավորությունը, որը շաղախված է խորհրդարանի նիստի առավել «հիպերժամ» մանրամասներով, այն է, որ երբ կառավարության վարչապետը հնարավորության զանգում է փորձում տեղեկանալ ազգային դրամի կայունացման լծակների երկրների փորձին, դրա մեջ մեր պատրաստվում կիրառելի ինչ-որ բան գտնելու հույսով, ուրեմն, ամենայն հավանականությամբ, դրական տեղաշարժերը, մեղմ ասած, դեռ երկար պետք է սպասեցնեն իրենց:

ՄԱՐԳԱՐ ՍԵՆԵՑՅԱՆ

Բաքու

Ալիեւը խնդրել է զենքեր եւ կամավորներ Թուրքիայից

BBC-ի գործակալությունը հավաստել է, որ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը ստացել է նամակ Ադրբեջանի խորհրդարանի նախագահ Ռասուլ Գուլիեւից եւ հանրապետության նախագահ Հեյդար Ալիեւից: Ալիեւը խնդրել է զենք, զինամթերք, կամավորներ ուղարկել Ադրբեջան: Ուղերձում Ալիեւը հայտարարել է. «Մենք ցանկանում ենք հետ գրավել մեր տարածքները: Խնդրում ենք մեզ ուղարկել մեզ կամավորներ, զենք եւ զինամթերք»: BBC-ն հաղորդել է, որ Գուլիեւը խնդրել է Թուրքիայի Կարմիր մահիկի կազմակերպությանը թույլատրել, որ Իրանի սահմանային շրջանում տեղաբաշխված փախստականներին հատկացվող օգնությունը բաժանեն ադրբեջանական կառավարական պաշտոնյաները, սակայն Անկարան մերժել է Գուլիեւի առաջարկը:

Բաքու-Թեհրան եւ Բաքու-Թավրիզ երթուղիներ

Իրանի Իսլամական Հանրապետության տրանսպորտի եւ ճանապարհների նախարարության աշխատակիցների եւ Ադրբեջանի «Ազերավտոնաղլիյաթ» պետական կոնցեռնի ներկայացուցիչների ջանքերով, կողմերի ստորագրած համաձայնագրին համապատասխան բացվել են Թեհրանից եւ Թավրիզից դեպի Բաքու ավտոբուսների երթուղիներ: Այցագիր ունեցող ուղեւորները կարող են շաբաթական 3 անգամ մեկնել հիշյալ երթուղիներով եւ վերադառնալ: Ադրբեջանական հիշյալ կոնցեռնի արտաքին տնտեսական կապերի բաժնի պետ Էլդար Ալիզադեի խոսքերով, այդ ուղերթների կազմակերպման հետ առնչվող բանակցությունները ձգձգվել էին, քանի որ խաղաղացիների միջազգային ավտոբուսային սպասարկման բնագավառում առաջին փորձն անող ադրբեջանական կողմը մինչեւ օրս չուներ սահմանների հատման պայմանները կանոնակարգող փաստաթղթեր: Գործընկերները ադրբեջանական կոնցեռնին օգնել էին ձեւակերպել այդ փաստաթղթերը, եւ այժմ ուղերթները կանոնավոր բնույթ են ստացել:

ՆՏ

Օգնություն Հոլանդիայից

Հոլանդիայի Կարմիր խաչը օգնում է Մոսկվայի անտուններին եւ ադրբեջանցի գաղթականներին: Հոլանդիայի արտգործ նախարարությունը որոշել է 500 միլիոն գուլդեն (263 միլիոն դոլար) հատկացնել երկրի Կարմիր խաչին օգնելու Մոսկվայի անտուններին: Բարեգործական ծրագիրը կիրառվելու է միջազգային կազմակերպությունների՝ Հոլանդիայի արտգործնախարարության հատուկ ֆոնդը, որի խնդիրը օգնություն է այն երկրներին, որոնք զարգացած չեն, միաժամանակ առանձնացրել է 1,3 միլիոն գուլդեն (680 000 դոլար) հոլանդական Կարմիր խաչին օգնելու Ադրբեջանի փախստականներին:

Կառավարությունը մտահոգ է Վրաստանում բնակվող հայրենակիցների ճակատագրով

Ադրբեջանի կառավարությունը դիմել է վրացական իշխանություններին, խնդրելով անել հնարավոր ամեն ինչ, որ տեղի հանրապետության Մառնեուլի, Գարդաբանի եւ Դմանիսի շրջաններում ստեղծված իրավիճակը բարելավվի: Օրինակ, Դմանիսի շրջանում, որը սահմանակից է Հայաստանին եւ որտեղ հիմնականում բնակվում են ադրբեջանցիներ, փաստորեն մայրուղին փակ է եւ Վրաստանից Հայաստան ավտոփոխադրումներ չեն իրականացվում: Վերջին երկու ամիսվա ընթացքում այս շրջանից, համաձայն Վրաստանի ՆԳՆ տվյալների, առեւանգվել է 15 մարդ: Ըստ որոշ տվյալների, այստեղ այժմ գործում են մոտավորապես 30 զինված խմբավորումներ: Ընդ որում, վերջիններս տիրապետում են զենքերի լավագույն տեսակներին, ունեն մեծ քանակությամբ ավտոմեքենաներ եւ ի տարբերություն ոստիկանության, բենզինի պակաս չեն զգում:

ՆՏ

Օգնություն

«Ոչ միայն հացով»

Հայ առաքելական եկեղեցու Ամերիկայի Արեւելյան թեմը շարունակում է «Ոչ միայն հացով» ծրագրի շրջանակներում մանկական սննդի բաշխումը: Այդ ծրագիրն սկիզբ է առել 1993 թ. նոյեմբերի 4-ին Երեւանում Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի օրհնությամբ: Բացի նյութական սննդից երեխաները եւ իրենց ծնողները ստանում են նաեւ հոգեւոր սնունդ, հաղորդակից դառնում քրիստոնեության էությանը: Ինչպես տեղեկացնում է Արեւելյան թեմի երեւանյան գրասենյակը, 1992 թ. դեկտեմբերի 1-ից մինչեւ 1993 թ. հունիսի 30-ն ընկած ժամանակահատվածում Գյումրիում, Վանաձորում, Սպիտակում եւ Սպիտակի շրջանի 20 գյուղերում ծնված երեխաները կստանան 48 տուփ մանկական կեր, 1 ոսկեգույն խաչ՝ շղթայով ու «Մկրտություն եւ դրոշմ» գրքույկը: Նախապես կազմված ցուցակների համաձայն, ծրագիրն ընդգրկում է Գյումրիի 1965, Վանաձորի 1448 եւ Սպիտակի 778 երեխա:

Գյումրիում մանկական սննդի բաշխումն սկսվել է անցյալ շաբաթ եւ կավարտվի այսօր, դեկտեմբերի 15-ին, իսկ Վանաձորում եւ Սպիտակում այն սկսվել է դեկտեմբերի 13-ին եւ կշարունակվի մինչեւ ընթացիկ շաբաթվա վերջ:

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
© Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Azg
Yerevan daily
Editor
H AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Հայացք

Ռուսաստանի ընտրությունները կայացան...

Սկիզբը էջ 1

ուստի այսօր նրանք համաձայն են ընտրողների ձայների ընդամենը 34-35 տոկոսը: Հետաքրքրականներին անհամեմատ պատկանելի տեսք ունեին Ժիրինովսկին, Զյուգանովը, Յավլինսկին եւ ուրիշներ: Կարելի է ենթադրել, որ չնայած Ռուսաստանում ձայների հաշվարկման անավարտ լինելուն (վերջնական արդյունքները պարզ կդառնան միայն 5-8 օր հետո), արդեն այժմ բոլոր «ժողովրդավարական» դաշինքներն ու կուսակցությունները կցանկանային պառակտել դեռ չկազմավորված ծանր ուժերի դաշինքը: Հարվածն առաջին հերթին ուղղված կլինի կոմունիստների առանձնացմանը, ուստի չի բացառվում, որ Գայդարը երեկվա հակակոմունիստական անհաշտ մարտնչելու դիրքորոշումից եւ Զյուգանովին քաղաքական դաշինք առաջարկի խորհրդարանում «ֆաշիզմ բոլոր չտալու» նպատակով: Այսպիսով, նույն Ռուսաստանի կոմկուսը բոլոր «ժողովրդավարների» համար կդառնա կոալիցիայի զոհ առավել ցանկալի գործընկեր: Ի դեպ, գիշերային հեռուստահաղորդումների ժամանակ «ժողովրդավար» լրագրողներն արդեն «գրկում էին» Զյուգանովին, փորձելով նրանից որեւէ կողմ արտահայտություն կորզել կառավարող ուժերի հասցեին: Սակայն Ռուսաստանի կոմունիստների ղեկավարը, հավասար պատասխանելով հարցերին, խնդրեց որպես իրական քաղաքական ուժ, որի շուրջ լայն ճակատի վրա կազմավորվելու է ձախ ուժերի ապագա խորհրդարանական խմբակցությունը, որն արդեն անառարկելի սոցիալական հիմք ունի երկրում:

Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության եւ կոմկուսի ընդհանուր հաջողությունը պատահական չէ, քանի որ ռուսաստանցիների կյանքի սոցիալական պայմանները (թեեւ դրանք անհամեմատելի են Հայաստանի կենսապայմանների հետ) բոլոր չեն տալիս լրջորեն խոսել Գայդարի նախկին տնտեսական ու ներքաղաքական կուրսի պահպանման հնարավորության մասին: Առաջին հերթին դա վերաբերում է ֆինանսական ոլորտի խաղաղությանը եւ կառավարության սեփականաշնորհման ծրագրերից միջոցները սոցիալականին, ինչպես նաեւ տնտեսության ավանդական «եկամտաբեր» ճյուղերին (ռազմարդյունաբերական եւ վառելիքաէներգետիկ համալիրներ) վերադարձնելուն: Ուստի ակնհայտ է, որ այսօր հաջողության հասած լիբերալ-դեմոկրատները (նույնիսկ եթե Ժիրինովսկու կուսակցությունը վերջին հաշվով առաջինը չլինի) խորհրդարանում կհրաժարվեն ծայրահեղ ազգայնական դարձվածաբանությունից եւ դաշինքի մեջ կմտնեն կոմունիստների հետ: Նրանց կհարեն թե ագրարային կուսակցությունը, թե «Ռուսաստանի կանայք» դաշինքը, եւ թերեւս Տրավկինի կուսակցությունը: Դա կերաշխավորի «ժողովրդավարների» նկատմամբ ընդդիմության գերակշռությունը եւ խորհրդարանի գործունեության վերահսկումը: Կարելի է եզրակացնել, որ նախագահ Ելցինը, գրեթե խաղաղ պաշտոնից Գերագույն խորհուրդը, կարող է ստանալ էլ ավելի ծանր կառավարելի խորհրդարան: Բայց եթե չլինեն այս ընտրությունները պարտադրված, դրանց արդյունքները «ժողովրդավարների» համար կարող էին էլ ավելի աղետալի լինել: Ուստի փոխվարչապետ Շումեյկոն իր հայտարարության մեջ հիմնական շեշտը դրեց Սահմանադրության ընդունման փաստի վրա, որը կառավարության ներկա կազմին եւ նախագահին իրավունք է տալիս անեկյուրեն իշխանության գլուխ մնալ ընդհուպ մինչեւ 1995 թ. վերջը:

Այսպիսով, Ռուսաստանի ներքին հակամարտությունը թեւակոխում է նոր փուլ, որը նախկինից ավելի բարդ է ընկալել այն պատճառով, որ այս անգամ «ժողովրդավարներին» ստանձնած արեւմտյան ժողովրդավարության բոլոր պահանջներին համապատասխանող իրավիճակ, բազմակուսակցականություն, քաղաքական հայացքների մեծ բազմազանություն եւ այլն: Ու՞ր «ժողովրդավարներին» հազիվ թե հաջողվի օրինականորեն ընտրված պատգամավորներին ելքի հրամանագրով ցրել երկրորդ անգամ...

ՍԵՐԳԵՅ ՇԱՔԱՐՅԱՆՑ

Պարտք

Վրաստանի պարտքը Հայաստանին

Այսօրվա դրությամբ Վրաստանը Հայաստանին պարտք է 3 հազար տոննա մազութ, 5,5 հազար տոննա դիզելային վառելիք եւ 500 տոննա բենզին: Այս մասին հայտնեց ՆԵԳԱ գործակալությունը: Վառելիքի այս քանակությունը Վրաստանում է մնացել դեպի Հայաստան ուղղվող շարժակազմերից: Պարտքի ընդհանուր գումարը կազմում է 1 մլրդ. 500 մլն. ռուբլի:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Մոսկվա

ՀԱՅ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ԾԱՅՐԱՀԵՂԱԿԱՆՆԵՐ ԿԱՄ ՁԱՅՆ ՏՎՈՂՆԵՐ

Ռուսաստանի ներգաղթի ծառայությունը՝ ի դեմս իրեն, հանդես է եկել Մոսկվայում «մնալու հատուկ կարգի» դեմ, որը մտցրել է Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը եւ որը հակասում է մարդու իրավունքների մասին միջազգային համաձայնություններին ու էապես բարդացնում փախստականներին օգնելու աշխատանքը: Այդ մասին անցյալ շաբաթ մամուլի ասուլիսում հայտարարեց այդ ծառայության մամուլի բաժնի պետ Ս. Սոլնցեւը:

Նա ընդգծեց, որ մոսկովյան իշխանությունների վերջին որոշումների հետեւանքներով շատ փախստականներ ընկան բարդ կացության մեջ: Դա նախ եւ առաջ վերաբերում է Ադրբեջանից հայ փախստականներին, որոնք բնակվում են Մոսկվայում եւ մարզում: Մահից հրաշքով դրծած նրանք դարձան վտարանդի: Փախստական Գարայանի կնոջը մերժել էին բուժսպասարկում քաղաքի հիվանդանոցներից մեկում, որովհետեւ նրա փաստաթղթերը իբր կարգին չեն: Միլիցիան մշտապես ահաբեկում է փախստականներին փաստաթղթերի հաճախակի ստուգումներով, տուգանքներ դնելով, արտաքսման սպառնալիքներով եւ այլն: Ստեղծված կացությունում հայ փախստականներն ստիպված են նույնիսկ կազմակերպել հատուկ մի կոմիտե, որը կպայքարի իրենց շահերի օգտին ռուսաստանյան համապատասխան հիմնարկներում: Հայերն օգնության համար դիմել են մարդու իրավունքների հարցերով նախագահական հանձնաժողովի ղեկավար Սերգեյ Կովալյովին, սակայն առայժմ պատասխան չեն ստացել:

Ներկայումս Ռուսաստանում են գտնվում 9000 հայ փախստականներ միայն Սումգայիթից: Ռուսաստանյան իշխանություններից նրանք պահանջում են իրենց հետ վարվել որպես օտարերկրացիների: Հայերը գտնում են, որ իրենք նախկին բնակավայրերից՝ Ադրբեջանից, մեկնել են այն ժամանակ, երբ նա դեռ Խորհրդային Միության մի մասն էր: Ուստի Ռուսաստանը, լինելով ԽՍՀՄ-ի փոխարինողը, պետք է պարտականությունները կատարի նախկին խորհրդային քաղաքացիների նկատմամբ:

Սերգեյ Սոլնցեւը հայտնեց, որ վտանգավոր իրավիճակը նույնիսկ ուրիշ հայերի ստիպեց թողնել Մոսկվայի մարզում ռուսաստանյան իշխանությունների հատկացրած բնակարանները, ժամանել Մոսկվա եւ դիմել արտասահմանյան դեսպանություններ, խնդրելով իրենց հատկացնել փախստականի կարգավիճակ: Նրանք մտադիր են Մոսկվայում այնքան մնալ, մինչեւ իրենց խնդրանքը բավարարվի:

Ճիշտ է, կասկածներ կան, որ փախստականների այդ խմբին կհաջողվի երկար ժամանակ մնալ Մոսկվայում: «Մաֆիայի» դեմ պայքարող մոսկովյան իշխանությունները մտադիր են շարունակել մայրաքաղաքը «մաքրելու» աշխատանքը եւ, ինչպես միշտ, այդ պայքարում ծայրահեղականներ կլինեն ոչ թե իրական մաֆիոզները, այլ դժբախտ մարդիկ, որոնք առանց այդ էլ տանջվել են:

Նույն օրերին փախստականների ղեկավարները հրավիրվել էին մոսկովյան ներգաղթի ծառայություն «փախստականի վկայականի երկարացման համար», որոնք ուժի մեջ էին մինչեւ նոյեմբերի 1-ը: Զրույցի ընթացքում հրավիրվածներին բաժանվել էին իրենց ապագայի վերաբերյալ չորս տարբերակով թերթիկներ, որոնցից անհրաժեշտ էր ընտրել մեկը, երբ փախստականները ցանկանում էին վկայականների ժամանակավոր երկարաձգումը:

Երբ փախստականները խնդրեցին բացատրել, թե ինչ է ժամանակավոր կացության կենտրոնը, ուր, մասնավորապես, իրենց առաջարկվում է տեղափոխվել, ոչ ներգաղթի ծառայության պետ Սերգեյ Սմիրնովիչը, ո՛չ նրա տեղակալ Վասիլի Կոդըրյաշովը ոչինչ բացատրել չկարողացան: Նրանք չկարողացան նույնիսկ անվանել Ռուսաստանում այն վայրը, որտեղ գտնվում է կամ կգտնվի նման կենտրոնը:

Խնդրի գլխին բացատրություն չեղավ նաեւ այլ տարբերակների վերաբերյալ: Փախստականները պատասխան չստացան նաեւ ինժեներ Բաբաեւի հարցին՝ կփոխհատուցվի՞ այն վնասը, որ նրանք կրեցին Բաքվում կորցնելով բնակարանները: Ծառայությունում հայտնեցին, որ դրանից հրաժարվում են ադրբեջանական իշխանությունները: Սակայն, վերջիվերջո նրանց համար գոյություն ունի թիվ 4 տարբերակը, որի համաձայն նրանք կարող են ապրել մոսկովյան հյուրանոցներում ընդհանուր հիմունքներով: Քանի որ մի օրվա բնակվելու արժեքը կազմում է 6–8 հազար ռուբլի, փախստականները դժվար թե կարողանային օգտվել նման առաջարկությունից: Փախստականներից մեկն առաջարկեց դիմել քաղաքապետարան, խնդրելով իրենց թույլ տալ ավարտել մերձմոսկովյան լքված օբյեկտները, հայտարարելով, որ պատրաստ են ներկայացնել դրանց ցուցակը, իսկ հովանավոր այդ շինարարության համար փախստականներն իրենք կգտնեն:

Սակայն ծառայությունում առաջարկեցին մի այլ տարբերակ՝ առաջիկա ընտրություններում ձայնը տալ աշխատանքի եւ զբաղվածության դեպարտամենտի պետ Իգոր Զասլավսկու օգտին, որը շատ է զբաղվում փախստականների խնդիրներով: Փախստականները շատ զարմացան, որ մինչ այդ իրենց նկատմամբ չէին զգացել նման ջերմություն եւ խղճահարություն: Դրա փոխարեն նրանք պարզեցին, որ մոսկովյան ներգաղթի ծառայությունն անմիջապես ենթարկվում է նշված դեպարտամենտին եւ նրա կողմից էլ պահվում է:

Մոսկովյան մամուլից

Մեր Անկյուն

Հացի իմ օրացույցը

Մարդկությունը ժամանակի հոլովույթի մեջ ՛իլ թե շատ ճիշտ անսխալ կողմնորոշվելու համար ստեղծեց օրացույցը՝ կապված երկնային լուսատուների շարժման, տարվա եղանակների հերթագայության, Լուսնի փուլերի փոփոխության հետ: Դրանք կրել են տարբեր անվանումներ՝ Արեգակնային, Հուլյան, Գրիգորյան, Համաշխարհային եւ այլն:

Հայերեն առաջին օրացույցը կոչվել է «Պարզատումար», տպագրվել է 1513 թվին Վենետիկում, Հակոբ Մեղապարտի ստեղծած առաջին տպարանում:

Խորհրդային Հայաստանում առաջին օրացույցը լույս է տեսել 1921 թվականին:

Այսօր օրացույցներ են տպագրում նաեւ ժուռնալիստների, նկարիչների, ճարտարապետների, հայրենակցական միությունները, առանձին հասարակական կազմակերպություններ:

Որպես կանոն, օրացույցներում նշվում են հիշատակի առավել արժանի օրերը՝ կապված հայոց պատմության, ժողովրդի, կյանքի կարեւորագույն իրադարձությունների հետ:

Ներկայումս գործող հայկական օրացույցներում որպես այդպիսին նշվում են ապրիլի 24-ը՝ հայոց եղեռնի հիշատակի օրը, սեպտեմբերի 21-ը՝ հանրապետության անկախության հռչակման օրը, դեկտեմբերի 7-ը՝ աղետալի երկրաշարժի օրը:

Սովորաբար տոնական օրերը առնվում են կարմիր, իսկ սգո օրերը՝ սեւ շրջանակների մեջ:

Վերջին ժամանակներս օրացույցների շարքը համալրեց հացի կտրոնային օրացույցը:

Այդ օրացույցներից մեկն էլ ես ունեմ: Ամեն օր գնում, հերթ եմ կանգնում եւ իմ բաժին հացը վերցնում (մի ժամանակ՝ կիլոն 60 ռուբլով): Խանութի գործակատարը կտրոնային օրացույցում համապատասխան նշում է կատարում, որ ես այդ օրը ստացել եմ պետության կողմից ինձ բաժին հասցրած հացաբաժինը (մի ժամանակ՝ 250 գ):

Իսկ այն օրերին, երբ խանութը հաց չի ստանում, գործակատարը, բնականաբար, նշում չի կատարում, օրաթվի վրա խաչ չի քաշում: Նա չի նշում, այդ օրվա վրա խաչ չի քաշում, բայց ես նշում եմ, կտրոնի օրաթիվը քառակուսի շրջանակի մեջ եմ առնում: Այսինքն՝ այդ օրն էլ զուրկ եմ մնացել համապատասխան հացաբաժնից: Բնականաբար, տրամադրությունս այնպիսին է լինում, որ շրջանակը տոնական՝ կարմիր գույնով չեմ նշում, այլ՝ սեւ մատիտով:

Գնալով այս սեւ քառակուսիները շատանում են: Օրինակ, 1993 թվականի կտրոնային օրացույցի հունիս ամսում քառակուսի շրջանակների մեջ եմ առել 4-ը, 14-ը, 15-ը, 22-ը, 25-ը, 27-ը եւ 28-ը: Հուլիսին՝ 1-ը, 12-ը, 19-ը, օգոստոսին՝ 1-ը, 9-ը, 10-ը, 12-ը:

Սեւ քառակուսիների թիվն էլ ավելի մեծացավ հատկապես այն օրից, երբ պետական օրաբաժին հացն ավելացավ եւ դարձավ 350 գրամ (կիլոն էլ՝ 100 ռուբլի): Սեպտեմբերին ես տխուր տրտում սեւ շրջանակների մեջ վերցրի 6, 11, 27, 28, հոկտեմբերին՝ 4, 5, 11, 13, 18, 25, 30 եւ 31-ի, նոյեմբերին՝ 1, 3, 6, 8, 10, 13, 14, 15, 17, 20, 22, 30-ի օրերը: Չկերած չմարսած հացի դիմաց խոստացված ալյուր չէի ստանում: Փոխարենը զանազան հերթապահ պատճառաբանություններ էի ստանում՝ ալյուր չկա, մազութ չկա, լույս չկա, փոխադրամիջոց չունենք: Եւ, ավելորդ է ասել, դրանք փոր չէին կշտացնում:

Հայտնի այն օրերին, երբ Թատերական հրապարակում մեկը 5-10 օր հացադուլ էր հայտարարում, խանդավառ հպարտության ու զարմանքի զգացմունքներով էին համակվում մեր սրտերը: Նրան նույնիսկ ազգային հերոս էինք հռչակում:

Հիմա, երբ հավելում, ի մի եմ բերում հացի օրացույցի սեւ շրջանակները եւ ինձ համար պարզում, որ ամբողջ 28 օր (միայն նոյեմբերին՝ 12 օր) բերանս հաց չեմ առել, առանց բժշկի հսկողության դիմացել, գոյատեւել եմ, ազգային հերոսի դիմացկունության հանդեպ իմ հիացմունքն ու զարմանքը փոխվում է իմ նկատմամբ հպարտության զգացմունքի: Ինձս իմ աչքին բարձրանում եմ:

Ես ի՞նչ պակաս ազգային հերոս եմ...

ՆՈՐԱՅՐ ՉՈՐՅԱՆ
Աշտարակ

Հայաստան

Ոսկերչական իրերը միջազգայինին մոտ գներով

Նոյեմբերի 29-ին Երեւանի Հայոսկերչարի խանութներում ստացվեցին մեծ քանակությամբ 583 հարգի ոսկյա զարդեր: Դրանց գները 1 գրամի համար տատանվում են 45827-57721 ռուբլու սահմաններում, որն այսօր ըստ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված կուրսի, կազմում է մոտ 10-14 դոլլար: Երեւանի ոսկերչական գործարանի տնօրեն Էմիլ Գրիգորյանի վկայությամբ դրանք չեն գերազանցում միջազգային գները:

Գործարանի տնօրենը հայտնեց, որ ոսկյա զարդերը պատրաստված են Ռուսաստանից բերված, արդեն նախնական մշակում անցած հումքից, որի մեկ գրամն արժե մոտ 20 հազ. ռուսական ռուբլի:

Ֆինանսների նախարարության թանկարժեք մետաղների եւ քարերի բաժնի վարիչ Նորայր Պետրոսյանը հայտնեց, որ այժմ Հայաստանում ոսկու գները կազմվում են համապատասխան միջազգային գների, մասնավորապես, Լոնդոնի բորսայում գոյություն ունեցող թանկարժեք մետաղների գների: Դեկտեմբերի 2-ի տվյալներով, ոսկու միջազգային գինը կազմում էր մեկ ունցիայի համար 376.25 դոլլար (1 գրամը 12.09 դոլլար): Նույն աղբյուրից հայտնի դարձավ, որ արծաթի 1 ունցիան արժե 464,5 ցենտ (1 գրամը 14.93 ցենտ):

ՆՏ

Հայտարարություն

Երեւանի «Դիէլս» դասական փորձաքննությունների ինստիտուտը հայտարարում է հեռակա բաժնի (անհատական ծրագրով) ընդունելություն «իրավագիտություն» մասնագիտությամբ:

Դիմել՝ Երեւան, Չարենցի 1 (ճախս թեփի 5-րդ հարկ) ժամը 10-13-ը
հեռ. 574637, իսկ երեկոյան ժամերին 273471, 230214

Նախագահ՝ դոց. Ա. Հարությունյան

Փորձ

Լույս՝ ջրի ծորակից

Ջուր դեռ ունենք: Այդ ոչ միայն կա Հայաստանում, այլեւ Երեւանում է գտնվում աղի հանքը: Մետաղներ պահեստներում կնարվեն: Լամպերով էլ Հայաստանը եւ իրեն է պահպանում, եւ մի շարք այլ երկրների: Իսկ տներում լույս չունենք:

Ուրիշ մասնագետներ հավաքեցին աշխարհը: Այս ամենն իրար հետ զուգորդելով պետք է ստանալ էլեկտրաէներգիա: Դա շատ հեշտ է. համոզված եմ, դատելով իմ դիտած հեռուստահաղորդումից:

Մի երկու ամիս առաջ մոսկովյան հեռուստատեսության առաջին ծրագրով այսպիսի հաղորդում եղավ: Մասնագիտությամբ հավանաբար ֆիզիկոս տարիքը վրան խոփից անտեսում եւ, որպեսզի երեկոյան խավարի մեջ չմնա, անմիջապես ձեռնամուխ եղավ իր կացարանը լուսավորելուն: Վերցրեց մի աման, մեջը ջուր լցրեց, կերակրի աղ ավելացրեց, ձեռքերը շփելով, մետաղե երկու թիթեղ մտցրեց, լարեր միացրեց դրանց, լամպը դրեց կոլբայի մեջ, եւ, օ՜, հրաշք, վրանը լուսավորվեց:

Տարիքոտ ինժեներն այս ամենն անում էր բացատրելով՝ ուր ինչ է, որից ինչպես... Այնքան պարզ բան էր ցույց տալիս: Ուղղակի տեխնիկական հակում չունենալս էր մեղավոր, որ չկարողացա տեղնուտեղը ներել չափազանց հեշտ ու խիստ առարկայական այդ դասը:

Երկու տարի Երեւանը խարխափում է մթի մեջ (շրջանների մեծամասնության վիճակը, բնականաբար, փոքր ինչ ավելի բարվոք է): Ապրում ենք բվային կյանքով:

Իմ ծանոթներից մեկն ասում է. «Մահվան հանդիպած կա՞ս... Ամեն մութ երեկոն ինձ համար ժամադրություն է մահվան հետ»: Մյուսը. «Ամեն երեկո խելագարվում եմ»: Երրորդը. «Անկողին ենք մտնում երեկոյան յոթին, արթնանում գիշերվա երկուսին ու մինչեւ առավոտ շուռումուռ գալիս անկողնում»:

Եւ զարմանալի է, որ այս դրության մեջ մասնագետ չկարողացավ, պարզեց, թե գլխի չընկավ լույսի աղբյուր ստեղծել: Այն լույսի աղբյուրը, ոն այնքան հեշտ ստացավ ռուս տարիքոտ ինժեները:

Չեմ ուզում վիրավորել որեւէ մեկին, բայց դառնությունս այնքան է, որ չեմ կարող չասել. մեծախոսություն ենք անում, թե խելոք, հնարամիտ ենք... Մեր հնարամտությունն այն աստիճան էր, որ կարողացանք կտրել անտառի փայտի պաշարը որպես վառելիք: Բայց այդ բանը մարդկությունը գիտի արդեն քանի միլիոն տարի:

Հիմա այս լույսը... Երբ հեռուստահաղորդման մանրամասները պատմեցի մի ծանոթ մասնագետի, զարմանքով ընդհատեց ինձ. «Այո, հնարավոր է այդ եղանակով լույս ստանալ: Դա հո գալվանական է. լինելու է պատրաստել»: «Դե փորձիր, խնդրեցի ուրախանալով, հետո ու ինձ համար ստացիր, երբ հաջողվեց կբացատրենք ժողովրդին»: Համաձայնեց: Մի քանի օր հետո եկավ. թե՝ չստացվեց:

Այսքան գործարան ու ինժեներներ ունենք, ակադեմիական ինստիտուտներ: Մի՞թե չեն կարող պարզ գալվանական էլեմենտներ պատրաստել տեխնոլոգիա մշակել ու մեզ էլ սովորեցնել: Այնպես, որ խոհանոցում բացեինք ծորակը, շատ հավաքեինք մեր ձեռով ընկած առաջին իսկ ամանի մեջ, աղ լցնեինք, տեղադրեինք ցինկե, պղնձե, թե հետո ինչ երկու փոքրիկ թիթեղ ու վառեինք մեր լամպը: Թեկուզ մեկը, թեկուզ թույլ: Որ բնակարաններում միմյանց երես տեսնել կարողանայինք, որ գիր գրել ու գիրք կարդալ լինեինք, որ ճնշվածության զգացումը բարձրացնեինք, որ քաղաքակիրթ դարի վերջին ամեն երեկո նավթի ու մոմի սանձերը սանդուղքներով դար չտեղափոխվեինք... Հասկանալի, որ մեր աշխատավարձը միայն մոմի ու նավթի չի բավականացնում՝ մյուս ինչ-շատ անհրաժեշտ բաները (սնունդը, հագնվելը) մի կողմ թողած:

Ո՞ւր է մեր գովերգված հնարագիտությունը:

Այն, որը հեռուստացույցով ցուցադրեց ռուս մտավորական տարիքոտը, ձեռքի տակ ունենալով սահմանափակ հնարավորություններ:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի մեր գիտնականներն ու ինժեներները մթան ու ցրտի միջից ձեռք պարզեն Ամերիկային, Եվրոպային ու Ռուսաստանին, թե դոլլար տվեք, մազութ տվեք, բրինձ տվեք, լույս տվեք:

Այս դժվար պայմաններում նույնիսկ կարող ենք ինչ-որ բան էլ ինքներս մեզ համար անել:

Թե՞ մինչեւ վերջ ճիշտ է կանադահայ մեր հայրենակցուհի Անահիտ Քեոսեյանը, որն ինձ բազմիցս ասել է. «Մեր հայերի միտքը ծուլացել է: Մի բան չեն ուզում հորինել: Աշխարհին վաղուց հայտնի բաներն էլ հուշում ես, դարձյալ չեն անում: Խոստանում են փորձել, բայց չի լինում, չի ստացվում»: Անահիտն, ի միջի այլոց, Հրազդանի Լեռնանիստ գյուղում իր ընկեր Դավիթ Հարությունյանի հետ համատեղ, վերջինիս ֆերմայում, կենսագազի ստացման Հայաստանում առաջին կայաններից մեկը կառուցեց:

Ինժեներ եղբայրներ, լրջորեն կարդացեք, խնդրում եմ, այս տողերը: Փորձեք ստանալ հոսանք, լույս: Եւ, որպես հոնորար, առաջին գալվանական էլեմենտներից մեկն էլ նվիրեք տողերիս հեղինակին: Անչափ շնորհակալ կլինեմ: Ինձ հետ էլ մթության մեջ խարխափող հազարավոր հայեր:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՅՎԱԶՅԱՆ

Նախնական տվյալների համաձայն, Ռուսաստանի սահմանադրության եւ Պետական դումայի ընտրությունների հարցին առնչվող քվեարկությանը մասնակցել է Հայաստանի տարածքում բնակվող Ռուսաստանի քաղաքացիների 70-80 տոկոսը: Նրանց գերակշիռ մեծամասնությունը մոտ 80 տոկոսն արտահայտվել է Ռուսաստանի նոր սահմանադրության օգտին: Այդ մասին դեկտեմբերի 13-ին հայտնեց Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպան Վլադիմիր Ստուպիշինը: Ինչ վերաբերում է կուսակցությունների տեղաբաշխմանը, նախնական տվյալներով առաջին տեղում է «Ռուսաստանի ընտրություն» դաշինքը: Դեսպանի կարծիքով, գլխավորն այն է, որ Հայաստանում ապրող ռուսները քվեարկել են սահմանադրության օգտին, իսկ դա նշանակում է, որ նրանք Ռուսաստանի կայունությունն են ուզում:

Սնարկ

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսություն

Ըստ երեւույթին, ընդօրինակելով Ռուսաստանի փորձը, ընդ որում վստահ լինելով, որ այն նույն հաջողությամբ կգործի նաեւ մեզանում, կիրառեցինք տնտեսավարող սուբյեկտների տարադրամային հաշիվների վրա գոյացած արժույթի մի մասի պարտադիր վաճառքը: Դա պիտի հյուծված Հայաստանի սեփական դրամի կայունության համար տարադրամի պաշա՞ր ստեղծվեր: Բայց մինչ այդ՝ ինչպե՞ս եւ ո՞ւմ հաշվարկային հաշիվների վրա պիտի տարադրամային անհրաժեշտ զանգվածներ հայտնվեին, ո՞ր անկանխիկ գործարքների արդյունքում: Հո՞ւմ ունեինք էժան Հայաստանում, բերրենցված արտադրական հզորություննե՞ր, որոնք լիովին էներգիայի պայմաններում ուղղակի չգիտեին, թե ինչ արտադրեն եւ ում համար, վրա-վրա ներհոսող օտարերկրյա ինվեստիցիաներից ու արտոնյալ վարկերից չգիտեինք ուր փախչել, իսկ գործարար կամ համագործակցության առաջարկներն այնքան էին հեղեղել, որ չգիտեինք որին ասենք «այո», որին «ոչ», եւ օտարերկրյա դրամատների մասնաճյուղերն այստեղ ուղղակի աչքում էին տարադրամով գործառնությունները իրականացնելու... Ըստ երեւույթին, բաղձալին իրական տեսնելու մտայնությամբ միայն փորձվեց ուժային միջոցով տարադրամի հոսք ապահովել պետական գանձարան, տարադրամ, որն ամենեւին ցանկություն չուներ (եւ չունի) կանխիկից անկանխիկի դառնալ, այսպիսով գրպանից անապահով դրամատուն մտնել: Այդ խոսքով այսպես անվանենք «վարդագույն երազների ֆանտաստիկություն», որին խաբվել ենք եւ դեռ կխաբվենք ոչ մեկ անգամ: Խաբվել ենք եւ Ռուսաստանից եւ օտար պետություններից ու միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից մեր դրամի եւ առհասարակ կայունության ապահովման համար ֆինանսական ու նյութական օժանդակություն հուսալով ու դրա վրա քաղաքականություն ենք կառուցել, մոռանալով, որ երբ Ռուսաստանին կամ մեկ այլ պետության տվել են, մյուսին խոստացել, երրորդին «ցույց տալ», ապա մեզ անողորմ կխաբեն, որովհետեւ մենք բոլորից վատ չենք. ի՞նչ անենք, որ տնտեսական շրջափակման մեջ ենք ու պատերազմի մեջ ներքաշված, սակավահող ու սակավաջուր, քայքայված կամ անգործությունից ժանգոտված «առնետականացված» մասամբ տեխնոլոգիա ունենք, քայքայված արտադրություններ, կոնվերսիայի ենթարկված ռազմարդյունաբերական համալիր):

Դրամափոխանակությանը նախորդող «միջոցառումների» թվում էր «Հայխնայդրամատան» մուտքը բանկային խաղ, ՀՀ ֆինանսների նախարարության պետական ներքին շահող փոխառության տոմսերի մուտքը, Հայաստանի դրամատներին ընձեռված բավականին լայն հնարավորությունները ավանդներ ընդունելու եւ գրավով վարկեր տրամադրելու հարցում, օտարերկրյա արժույթով գործարքների արգելումը ՀՀ տարածքում (բացառությամբ նման գործունեության իրավունք ունեցողների), ֆոնդային բորսայի գործունեության սկիզբը, որը պիտի ազդարարեր Հայաստանում ֆոնդային շուկայի ձեւավորման ուղղությամբ եւս մի քայլ, եւ այլն:

Իսկ ի՞նչ արվեց (արվում է) դրամափոխանակությունից հետո: Նախ, սահմանվեցին հայկական դրամի եւ ամերիկյան դոլարի ու ռուսական ռուբլու փոխարժեքները (1 ամ. դոլարը՝ 14,5 դրամ, 1 դրամը՝ 84 ռուսական ռուբլի), որը, փաստորեն ամենեւին չարտացոլելով մեր դրամի իրական պոտենցիալը (ապահովվածությունը), ըստ մեր բարձրաստիճան պաշտոնյաների հավաստիացումների, նպատակ էր հետապնդում ուղենիշ լինել տարադրամի կուրսի որոշման ժամանակ: «Ուղենիշը» բերեց հերթեր եւ տարադրամի «սեւ շուկայի» աննախադեպ աշխուժացում, որը գործառնությունների համար լավ «հումք» գտնելով «անամոթաբար» եւ առանց երկյուղի իսկ նույն կրկին ու կրկին սկսեց հավաքվել, եւ այս անգամ արդեն կառավարության «քթի տակ» ու իրավապահ հիմնարկության դեմ դիմաց հանդիպակաց մայթին: Եւ այս պայմաններում եկեք մեկմեկու երդումներ տալով հավաստիացնենք, որ ոչ մի մեքենայություն չէր կարող եւ չի եղել մեր տարադրամային շուկայի պաշտպանությանն ուղղված նման միջոցառման ժամանակ կամ արդյունքում (միեւնույն կերպ, երբ ապրանքների վաճառքի հանվեցին շուկայականից մի քանի անգամ ցածր նշված գներով առաջին անհրաժեշտության մեծ պահանջարկ վայելող մթերքներ): Համոզենք միմյանց, որ «Հայխնայդրամատան» դռների տակ «գիշերող» ջահել-ահել, ուսանող, թոշակառու եւ հաշմանդամ դրամափոխների ձեռքին անհասկանալի բախտախաղի հետեւանքով հայտնված դոլարները գնում են սնուցելու ոչ թե «սեւ շուկան», այլ ծառայելու ինչ-ինչ բարի նպատակների (ասենք, տարադրամի շուկայում պահանջարկ-առաջարկի համապատասխանեցմանը, գների զսպմանը, խնճառի վերացմանը եւ այլն, եւ այլն: Նման նույն «տամբանությամբ», ինչ որ մեծ պահանջարկ վայելող առաջին անհրաժեշտության սննդամթերքների երկու անգամ կրկնված ապրանքի վաճառքը: Պատճա՞ռը՝ «սեւ շուկայում» տարադրամի կուրսը միշտ ավելի բարձր էր լինում (ռուսական ռուբլու դեպքում առնվազն 20-25 կետով, դոլարի դեպքում՝ կրկնակի), քան պետականորեն սահմանվածը: Իսկ սա ի՞նչ «ավելորդում» էր հաղորդում տարադրամին. հասկանալի է, որ ոչ թե «սեւ շուկայից» դուրս բանկ, այլ հակառակը:

Եւ եւս մեկ հանգամանք կամ, ավելի ստույգ, հարց. ո՞վ է տարադրամի «սեւ շուկայի» գնորդը: Ու պատասխան՝ իհարկե, առավելապես նենգավորողը (սպեկուլյանտը), որի կատարած գործարքները վերահսկելի չեն, այսինքն, պետությունը ոչինչ չունի դրանից, երբ չհաշվենք վնասը, գների խթանումը: Իսկ երբ այսպես վաճառքի հանված տարադրամը բանկերում հաստատվեց առեւտրային եւ այլ կազմակերպություններին, ապա, անտարակույս, այս դեպքում ոչ միայն կվերահսկվեր տարադրամի շուկան, այլեւ ապրանքային շուկան համալրելու պայման կստանար:

Իրադարձությունների հետագա զարգացումը հետեւյալն էր. մի քանի օր «համբերելուց» հետո դոլարի փոխարժեքը սահմանվեց 21 դրամ, ռուսական փոխինը՝ 60 ռուբլի՝ մեկ դրամի համար: Իսկ նույն վերոհիշյալ հավաքված «սեւ շուկայի» արժեքները հետեւյալն էր՝ դոլարը 47-50 դրամ, ռուսական ռուբլին՝ 35-40՝ 1 դրամի համար: Եւ սա այն դեպքում, երբ երեկվա փոխանակման կետերը դոլարն ընդունում էին, օրինակ, 40-ով, վաճառում՝ 42-ով, իսկ գները կոմերցիոն առեւտրում աճել էին միջին հաշվով 20-50 տոկոսով: Ի դեպ, այն էլ նշենք, որ դոլարը 42 դրամով վաճառելը առավելապես հայտարարագրի մեջ էր նշված, այլ ոչ իրականում էր, կամ էլ՝ որպես կանոն, վաճառքի էին առաջարկվում 100 դոլլարանոց թղթադրամներ, կամ լավագույն դեպքում՝ 50-անոցներ, խիստ սահմանափակ քանակությամբ, որը, բնականաբար, շարքային սպառողի համար չէ, այլ միայն «ընտրյալների»:

Եւ մինչ դոլար-դրամ-ռուսական ռուբլի փոխհարաբերությունների շուրջ տարբեր աստիճանի կրքեր են բորբոքվում ու գներ բորբոքում, տեղեկություններ են ստացվում, որ արտասահմանում (Ֆրանսիայում) հայկական դրամի հուշանվեր-հավաքածուները հաջողությամբ իրացվել են եւ այն էլ բավական բարձր գնով: Սա ինքնաբերաբար մի միտք-առաջարկություն է հղացնում. իսկ ինչո՞ւ չփորձել մի փոքր օգուտ քաղել հայի տարօրինակ ճակատագրից, գոնե այս պարագայում, ինչո՞ւ չկազմակերպել, որ աշխարհով մեկ սփռված սփյուռքի մեր հայրենակիցներից ամեն ոք կամ ընտանիք իր ավանդը չունենա հայկական պետականության կայացման գործում հանուն ազգային դրամի կայունությունը պահպանելու (կամ ստեղծելու) համար գնելով ամեն արժույթի նմուշից մեկական հուշ պարունակող նշագրված հավաքածուներ (կամ հոբելյանական մետաղադրամներ) 1 դոլարը հավասար է 1 դրամ հարաբերությամբ: Այս առնչությամբ մի պարզագույն թվաբանություն կատարենք, ամենամեղմ հաշվարկներով, ենթադրենք, արտասահմանում ունենք 4 մլն. սփյուռքահայ կամ 1 մլն. ընտանիք: Հայկական դրամի հավաքածուի արժեքը 894 դրամ (ընդունենք դոլլար) է: Իրացնելով մեկ միլիոն հավաքածու, կունենանք 894 մլն. դոլլար: Ընդդիմախոս հայրենակիցներս կասեն՝ տեսական «մտավարժանք է», կսկսեն բանավեճեր ու քննարկումներ ծավալել առաջարկության շուրջ (չէ՞ որ այդ «քննարկումային» հիվանդությունը հաջողությամբ տեղայնացվել է Հայաստանում), իսկ մյուսները, ավելի (հոռետեսները), չեն կասկածում, խոսքի վրա ժամանակ չծախսելով՝ անմիջապես գործի կանցնեն: Իսկ այդ գումարներն, ի դեպ, կծախսվեն ոչ թե արտասահմանյան պահեստներում մնացած (չիրացված) ապրանքների գնման ու հանրապետություն ներկրման համար (թեեւ, ըստ էության, դա էլ վատ քայլ չէ մեր պայմաններում), այլ, մեծ հույսեր չկապելով Եվրահամայնքի տեխնիկական օգնության (TACIS) հետ, կուղղվեն մեր բանկային համակարգի տեխնիկական հագեցմանը, վարկային քարտերի կիրառման համար նախապայմաններ ստեղծելուն:

Այո, որոշակի չափով կանխիկ դուրս կգա հանրապետությունից, սակայն փոխարենը տարադրամ կներհոսի, որն արդեն թույլ կտա առանց երեւելի դժվարությունների լրացնել պակասը, հեռանկարում նույնիսկ չեկային գրքույկների եւ վարկային քարտերի ներդրման ձեւով:

Ինչեւէ, չհավակնելով բացարձակ ճշմարտություններ ժառանգել կամ փաստարկել, շատ լավ հասկանալով, որ մեզանում դեռեւս չկան անհրաժեշտ նախապայմանները քաղաքակիրթ շուկայի բնորոշ տարրեր ներմուծելու համար, առաջարկս հենց այդ նախապայմանները ձեւավորելու գործընթացը սկսելու մասին է: Չէ՞ որ մինչեւ երկրորդ, երրորդ... տասներորդ քայլն անելը, նախ առաջին քայլը պետք է անել: Այլ ոչ թե սկզբում արժեզրկել շուկային (որպես կանոն, միշտ ուշացած) ու «վարդագույն հույսեր» փայփայելով սպասել, որ ամենազորեղ շուկան ինքն իր պաշարման մեջ գոյատեւող երկրում ամեն ինչ կկարգավորի հօգուտ տնտեսության ու հասարակության:

Այդ խոսքով, մոտ եւ հեռու ապագայի համար նախատեսված հեռանկարային հսկա ծրագրերն են անհրաժեշտ ու դրանց իրականացման բծախնդիր աշխատանք:

ՄԱՐՈՍ ԲԵԿՅԱՆ

ՄԻՆՉ ԵՐԿՐՈՐԴԻՆ ՀԱՍՆԵԼԸ ՆԱԽ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ ՊԵՏՔ Է ԱՆԵԼ

Եւ այսպես ունենք արդեն անկախ տնտեսականության հասկացություններից եւս մեկը՝ ազգային դրամը, որի մասին հայտարարել էինք անկախության հռչակագրի մեջ: Առաջարկում ենք, մի հեռավոր հայացք գցելով, հետեւել, թե ի՞նչ միջոցառումներ նախորդեցին դրամափոխանակությանը եւ ինչպիսի՞ն հաջորդեց, որի ընթացքին եւ «պտուղներին» ականատես ենք այսօր: Եւ դրա հետ մեկտեղ՝ մի քանի առաջարկ, որոնք գուցե թե պատասխանեն մեր որոշ օրվա հարցերի:

Շուկա

Պահանջարկի օրենքը պնդում է, որ ապրանքների գների եւ պահանջարկի միջեւ գոյություն ունի փոխադարձ կապ: Այսինքն, ինչքան բարձր է ապրանքի գինը, այնքան ցածր է նրա պահանջարկը, եւ ինչքան ցածր է ապրանքի գինը, այնքան բարձր է նրա պահանջարկը: Առաջարկի օրենքը պնդում է, որ ապրանքների գների եւ առաջարկի միջեւ գոյություն ունի ուղիղ կապ, այսինքն, ինչքան բարձր է ապրանքի գինը, այնքան բարձր է նրա առաջարկը, իսկ ինչքան ցածր է ապրանքի գինը, այնքան ցածր է նրա առաջարկը:

Իսկ ինչպե՞ս են գործում այս օրենքները միասին վերցրած: Կարելի է ասել, որ առաջարկի օրենքը խթանում է արտադրությունը, որովհետեւ ինչքան բարձր են գները, արտադրողն այնքան շատ կարտադրի՝ մեծ շահույթ ստանալու նպատակով: Մյուս կողմից պահանջարկի օրենքը կասեցնում է վերարտադրությունը, որովհետեւ ինչքան բարձր են գները, այնքան ցածր է պահանջարկը: Այս երկու օրենքների համատեղ գործունեությունից ստացվում է, այսպես կոչված, շուկայի հավասարակշռությունը, երբ գները հարմար են թե արտադրողի եւ թե սպառողի համար:

Կապիտալի՞զմ, թե խղճուկ նմանակում

Յուրաքանչյուր տնտեսական համակարգ պետք է ունենա ինքնակարգավորման մեխանիզմներ: Սոցիալիզմի օրոք դա պլանային արտադրությունն էր եւ պետական վերահսկումը: Կապիտալիզմի օրոք ինքնակարգավորման մեխանիզմի դերը պետք է կատարեն պահանջարկի եւ առաջարկի օրենքները: Փորձենք ինչ որ չափով պարզաբանել այդ օրենքները:

Այժմ փորձենք ուսումնասիրել այս օրենքների գործունեությունը Հայաստանի առաջին անհրաժեշտության ապրանքների, մասնավորապես սննդամթերքի շուկայում, որտեղ վերջին ժամանակներս տեղի ունեցավ, կարելի է ասել, գների աստղաբաշխական աճ, եւ որը չի կասեցվել անգամ փողային ռեֆորմից հետո: Վերջին մի քանի օրվա գների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դրամն արդեն արժեզրկվում է եւ հետագա արժեզրկման միտումներ ունի: Իսկ ի՞նչն է պատճառը, որ պահանջարկի եւ առաջարկի օրենքները, որոնք այնքան արդյունավետ գործում են զարգացած կապիտալիստական երկրներում, չեն կատարում գների կարգավորիչի իրենց դերը Հայաստանի շուկայում: Պետք է նշել, որ գոյություն ունի առաջին անհրաժեշտության ապրանքների, առանձնապես սննդամթերքի պահանջարկի նվազագույն սահման, որը պայմանավորված է մարդու ֆիզիկական գոյատեւման պահանջմունքներով: Այդ սահմանում պահանջարկի օրենքը չի գործում: Այսինքն, ինչքան էլ ապրանքների գները բարձրանան, պահանջարկը չի նվազի, եւ օգտվելով այս փաստից, Հայաստանի սննդամթերք արտադրողը եւ վաճառողը արհեստականորեն ուռճացնում են ապրանքների գները: Եւ երբ բոլոր զարգացած կապիտալիստական երկրներում սկզբունք է դարձել «էժան, բայց շատ վաճառելը», Հայաստանում հակառակը՝ «Քիչ վաճառել, բայց թանկ»: Սակայն այսպիսի հոգեբանությամբ ստեղծված հարստությունը պատրանքային է, երբ այն, իհարկե, կարելի է հարստություն անվանել, որովհետեւ հարստությունն ապրանքների առատության մեջ է եւ ոչ թե փողի: Ո՞րն է ստեղծված իրադրությունից դուրս գալու ելքը:

Յուրաքանչյուր զարգացած կապիտալիստական երկիր անցել է ժամանակաշրջան, երբ պետությունը միջամտել է ապրանքների գներին, կատարել կարգավորիչի իր դերը եւ հանդես եկել որպես տնտեսական հակակշիռ: Հայաստանի այս ծանր քաղաքական եւ տնտեսական կացությունում պետությունը պետք է հանդես գա որպես տնտեսական հակակշիռ եւ կատարի որոշ միջոցառումներ.

1. Ընդլայնել կտրոններով տրվող ապրանքների տեսականին:
2. Սահմանափակել առաջին անհրաժեշտության ապրանքների, առանձնապես սննդամթերքի գները:
3. Սահմանել տնտեսական գործունեության որոշ ոլորտների, հատկապես առեւտրի շահութաբերության առավելագույն նորմեր:

Հակառակ դեպքում մենք կդառնանք կապիտալիզմի կույր մոլեռանդներ, ինչպես մի ժամանակ կոմունիզմի մոլեռանդներ էինք, եւ Հայաստանում կլինեն ոչ թե կապիտալիստական հարաբերություններ, այլ կապիտալիզմի խղճուկ նմանակում:

ԳԱԳԻԿ ՄՈՍԻԿՅԱՆ

ամսագիր
պատկերազարդ
ԲԱՆԲԵՐ
ակադեմիական
արձակ
պոեզիա
եւ
ՏԱՌ-ՏԱՌ
իր պոեզիայով հանդերձ
ՂԱԼԱՔՅԱՆ ՏԱՌԱՁԵՒԵՐ
OUTLINE FONTS
GARAMOND AND AVANT GARDE LIKE
հեռ. 562863, ԱԶԳ խմբագրություն

digitised by A.R.A.R.@

ԱՍԱԴ-ՔԼԻՆԹՈՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՀՈՒՆՎԱՐԻՆ

Դեկտեմբերի սկզբներին սկսած ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերի միջինարևելյան հերթական այցն ավարտվեց: «Խաղաղության գնացքը» տեղից շարժելուն ուղղված այդ ժամանակին [illegible], ըստ երևույթին, այս անգամ ապարդյուն չանցավ: Դեկտեմբերի 9-ին Դամասկոսում կայացած Սիրիայի արտգործնախարարի և Քրիստոֆերի հանդիպումից [illegible] երկու բարձրաստիճան [illegible] մասին:

Նախ, որ առաջին կա [illegible] կենին [illegible] ժամանակ, [illegible] Քլինթոն-Ասադ հանդիպումը: Երկրորդ, [illegible] հայտարարել [illegible] ԱՄՆ-ի դիվանագիտության [illegible] Վաշինգտոնը [illegible] «Վաշինգտոնում»:

Պետքարտուղարի առաջարկած [illegible] «[illegible]» 70-ական [illegible] Ջիմի Քարտերի [illegible] Իսրայելի և Եգիպտոսի միջև [illegible] «Քեմփ-Դեյվիդյան» [illegible] Դամասկոսից [illegible] Սիրիայի [illegible] ԱՄՆ-ի [illegible] «[illegible]»: [illegible] Քրիստոֆերի [illegible] Սիրիայի [illegible] «Խաղաղության» [illegible] Ասադի [illegible]:

[illegible] ԱՄՆ-ի դիվանագիտության [illegible] Քրիստոֆերի [illegible] Իսրայելի [illegible] Ասադի [illegible] Քլինթոնի [illegible]:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍՈՎԱՍԵՅԱՆ

Ուզբեկստանը «ոսկե» ֆայլ է անում

Արեւմտյան որոշ դիտորդներ, փաստելով Ուզբեկստանի արտաքին քաղաքականության հաջողությունները, դրանք հաստատելու կարող են այդ երկրի նախագահ Իսլամ Քարիմովի Լոնդոն կատարած վերջին այցի հետ: Նշվում է, որ Ուզբեկստանի և Մեծ Բրիտանիայի միջեւ վերջին համաձայնագրերը նախադրյալ են ստեղծում Ուզբեկստանի համար [illegible]: Ի դեպ, [illegible] Ուզբեկստանի [illegible] Մեծ Բրիտանիայի [illegible] Ուզբեկստանի [illegible] (50 կամ 100 դոլար գումարով) [illegible] «Լոնդոնի Ռոսչիլդի [illegible]» [illegible]:

Բացի այդ, համաձայնագիր կնքվեց ուզբեկական ոսկու արդյունահանման ուզբեկական-բրիտանական համատեղ ձեռնարկության հիմնելու վերաբերյալ: Ի դեպ, կիզիլկում անապատում գտնվող ոսկու հանքերից [illegible] 157,5 միլիոն դոլար:

Արեւմտյան փորձագետները Ձեռում են [illegible] 480 հազար [illegible]:

Խոսքի լուծման Ուզբեկստանի կառավարության [illegible] «[illegible]» [illegible] «Ուզբեկական հրաշքի մասին» [illegible]:

Ս. Ս.

Ուրան են վաստակում Ֆրանսիայի պետական ղեկավարները եւ քաղաքագետները

Այս հարցին պատասխանում է փարիզյան շաբաթաթերթ «Վանդրեդի սամդի դիմանշը»:

Ըստ հրապարակման, Ֆրանսիայում բոլորից շատ վաստակում են [illegible] ֆիրմաների եւ դրամատների ղեկավարները, ինչպես նաեւ առանձին [illegible]: Ինչ վերաբերում է գործող քաղաքագետներին, ապա [illegible] հետ մնում [illegible] վիճակագրական [illegible]:

Ֆրանսիայում 11.757 ֆրանկի միջին աշխատավարձի առկայությամբ, Եվրոպական միության հանձնաժողովի նախագահ Ժակ Դելորի աշխատավարձը կազմում է 116.361 ֆրանկ: Բացի դրանից, [illegible] վարորդով [illegible]:

Ֆրանսիական խորհրդարանի [illegible] Ռենե Մոնորին եւ Ֆիլիպ Սեգենը [illegible] 89 956 ֆրանկ: [illegible] Սեգենը [illegible] Էդուար Բալադյուրի աշխատավարձն է 56.070 ֆրանկ, [illegible]:

Կառավարության [illegible] Ֆրանսուա Միտերանը: Պետության ղեկավարի աշխատավարձը 37.687 ֆրանկ է, [illegible] «BCD»-ն, [illegible]:

Ժակ [illegible] Ժիսկար դ'Էստենը [illegible] 71.212 ֆրանկ: Այդ գումարի մեջ մտնում են Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավորի աշխատավարձը 39.145, Օվերնի մարզի խորհրդի նախագահի աշխատավարձը 8.906 ֆրանկ եւ [illegible] 23.162 ֆրանկ: [illegible] Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի [illegible] Վ. Ժիսկար դ'Էստենի [illegible]:

[illegible] ֆինանսների գործող [illegible] 28 հազար ֆրանկ, [illegible] (40 հազար ֆրանկ), [illegible] (12 հազար ֆրանկ), [illegible] Ռոկար, [illegible]:

Միւս նախկին վարչապետ Ժակ Շիրակը [illegible] 44.821 ֆրանկ: [illegible] 2.536 ֆրանկ, [illegible] Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր [illegible] 30.403 ֆրանկ: [illegible]:

Տեղերում [illegible]

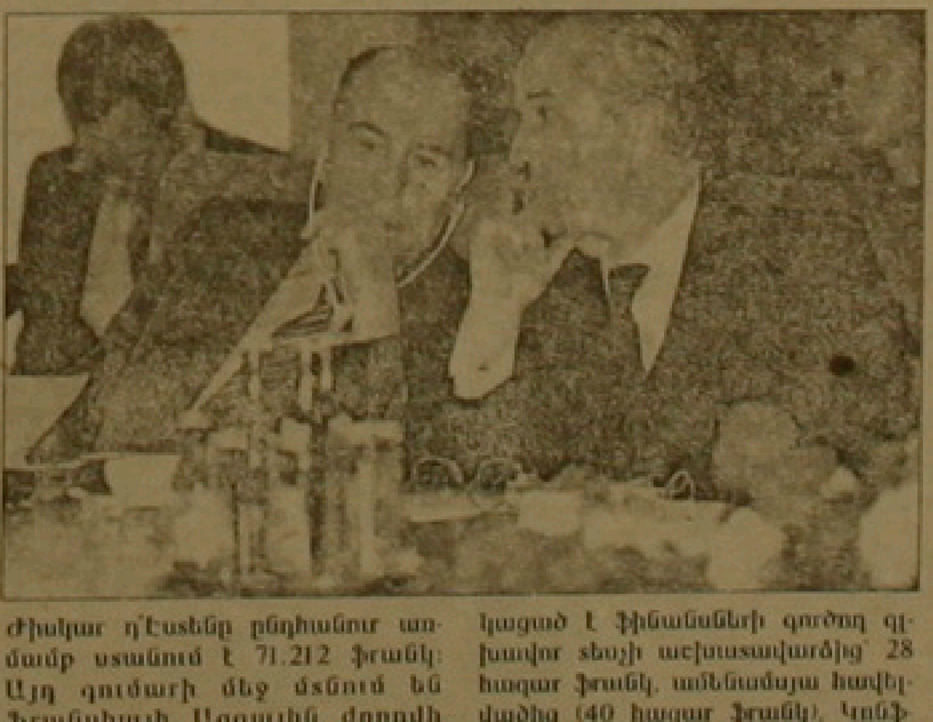

Ֆրանսիայի կոմունիստական կուսակցության [illegible] Ժորժ Մարշեն ստանում է 12.558 ֆրանկ: Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի [illegible] 8 հազար ֆրանկ [illegible] 17,5 հազար ֆրանկ, [illegible]:

«BCD» շաբաթաթերթը [illegible] 577 պատգամավորներից 510-ը [illegible] «[illegible]» [illegible]:

Ինչ վերաբերում է այժմյան նախարարներին, [illegible] 10 [illegible]:

Այժմ նրանք [illegible] 38.337 ֆրանկ: [illegible] ■

Ճեմարան

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԴԻՐԻԺՈՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ

Ֆիլհարմոնիկ սիմֆոնիկ նվագախմբի շնորհիվ վերջին տարիներում ունկնդրեցինք բազում երիտասարդ դաշնակահարների, ջութակահարների, երգիչների և դիրիժորների։

Մի քանի համերգ է արդեն, որ դիրիժորական ճատակի առջև կանգնում է Միհայել Ավետիսյանը, մեկը նրանցից, որ մուտք է գործում երաժշտության մեծ աշխարհ։

Մինչ այդ երիտասարդն անցել էր ընդունված ուսումնական ընթացքը. Չայկովսկու անվան երաժշտական տասնամյակ (դաշնամուրային, տեսական-կոմպոզիցիոն բաժիններ), կոնսերվատորիա, ասպիրանտուրա...

Կոմպոզիտոր Խաչատուր Ավետիսյանի և դաշնակահար Անուշ Գասպարյանի զավակը Միհայել Ավետիսյանը հանդիպեց նաև իր ուսուցչին, դիրիժոր Հակոբ Ոսկանյանին։ Եվ ծնվեց իր գործի, դիրիժորական արվեստի, իսկ ամենախորունկը՝ երաժշտության նկատմամբ սերը, նվիրվածության և լրջության այսօր դրսեվորվող այն զգացումները, որ համերգից համերգ տեսնում են Միհայել Ավետիսյանի ճկարագրում։ Այս զգացումներն էլ երիտասարդ դիրիժորին մղում են կատարողական արվեստի մասնագիտական գաղտնարանները իր համար բացահայտելու և ունկնդիրներին երաժշտական երկը,

խնկարժեք, գեղարվեստորեն հաղորդելու նրբաշխարհին ակնկալվածին։

Այսօր այս աշխատանքը ղեկավարում է Օհան Դուրյանը։

Առհասարակ երաժշտականությամբ են առանձնանում Ավետիսյանի ղեկավար դպրոցներ ... [illegible] նրա ցուցումները, ոչ պակաս կուլտուրային փոխանցվող նրա շարժումները, որ ներքին բազմազան ապրումների արտահայտություններն են։ Եվ համերգից համերգ հղկվելով, հասունանում ու խորանում են այդ ձեռքբերումները, որ հնարավորություն են տալիս բացահայտել յուրաքանչյուր ստեղծագործության բնույթն ու էությունը։

Միհայել Ավետիսյանի դեբյուտը 1991 թ. գարնանը «Գայանե» բալետն էր Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերային և բալետի թատրոնում։ Իր ուսուցչի Հակոբ Ոսկանյանի ղեկավարությամբ սկսնակ դիրիժորը կարողացավ վեր հանել խաչատրյանական երաժշտության հմայքը, ներքին շարժումն ու երկի դինամիկան։ Նույնքան զգայունությունը հաղորդվեց նաև «Սպարտակ» բալետի հատվածների կատարմամբ։

Սիմֆոնիկ երաժշտության երկրպագուները Ավետիսյանի ղեկավարությամբ 1992 թ. աշնից–1993 թ. նոյեմբերին ունկնդրեցին նաև Բախի, Հայդնի, Մոցարտի, Բեթհովենի, Ռախմանինովի («Սիմֆոնիկ պարեր» խորագրի ներքո ցույց են յուրաքանչյուր դիրիժորի համար), Պրոկոֆևի ստեղծագործությունները։ Եվ յուրաքանչյուր երկում ուշադիր էր կոմպոզիտորի գեղարվեստական մտահղացումների ճշմարիտ վերհանման դիրիժորի ստեղծագործական ձգտումը։

Միհայել Ավետիսյանի կատարողական մասնագիտական ձեռքբերումները համեմված են նաև բնածին արտիստականությամբ, որը դիրիժորական արվեստի անհրաժեշտ նախապայմաններից է։

Անտարակույս է, որ Միհայել Ավետիսյանի իր գործի նկատմամբ ունեցած սերն ու պատասխանատվությունը դիտի նրան տանի դիրիժորական և ընդհանրապես երաժշտական հարուստ ու բազմաբովանդակ աշխարհի խորքերը։ Դրա վկայությունը նրա խոստմնալից և գեղեցիկ մուտքն է։

ՄԻՐԱԶԻԱ ՍԱՐՅԱՆ

Քրոնիկ

Եւ ո՞ւր Գունդարեւն

«Ի՞նչ բան է «կին պատգամավորը», հարցնում էին մի ժամանակ և պատասխանում. «Ոչ կին է, ոչ պատգամավոր»։ Ու դա ասվում էր «պատգամավոր դերասանի» դասակարգում, բազմիցս ասոցացվել են Միխայիլ Ուլյանովն ու Կիրիլ Լավրովը։ Այժմ էլ ճակատագրական պայմանի անցն է ու նա դառն ճշմարտությունն ընդգծում է Նատալյա Գունդարևան, որ «Ռուսաստանի կանայք» կուսակցության ղեկավարներից է։ Ինչպես «Նեդելյա» թերթն է գրում այս փաստի մասին, «Բարեպաշտ բար փայլուն դերասանուհին առայժմ չի մտածել իր հայտնի Մայակովսկու անվան կրոն թատրոնը։ Երկու համար կանանց նշանակալի Միխոնովայի և ոսկեխոր Ավտանդիլովայի հետ նա պատրաստվում է «Արադի բնագիր» ներկայացնելու ... Էնֆիելի ոճով։ Իսկ ինչպես են լինելու Գունդարևայի և նրա կուսակցության հաջողությունները [illegible] ... վերջին ընտրություններից հետո, հավելով ու սիրված դերասանուհին հաստատ արժեքի օգնելու փոխարինի ճակատական թատրոնի բեմով, որտեղ էլ մեր ցեխը վրա ծավալվող դեպքերն ու կրերը շեղանան ձեռք բերելով շեմնգության բաժի և ուժգնություն։ Լ. Լ.

Թատրոն

Սանկտ Պետերբուրգում գրանցված անտառոր անունով այս թատրոնն իր կազմով հայկական է, մի քանի շնորհալի հայ դերասանների մտքի ու ջանքերի ծնունդ։ Լինում է և այսպես. դրսում մեր երիտասարդ հայրենակիցները երբեմն բիզնեսից զատ զբաղվում են նաև գեղարվեստական գործունեությամբ, հիմնում արվեստի օջախներ։ Տվյալ դեպքում նրանք երկուսն են. Սարգիս Բիկլյան և Արսաճես Այնեանյան։ «Արջի Մողի» ... ֆիլմերում ... արտ ... սրանք երիտասարդ Սարգիս Բիկլյանի հետ ծանոթացավ Լատարպությամբ, որտեղ նրանք միասին երկար ժամանակ մտերմացած էին։ Համախմբար այնտեղ էլ միտք հղացան ստեղծել նոր թատրոնի ստեղծումը։

Սարգիս Բիկլյանն նա ստացել է մասնագիտական բարձրագույն կրթություն, բայց արդեն երեսուն ավարտել Գեղարվեստաթատերական ինստիտուտը։ Նրանց միացավ կոմպոզիտոր Էդուարդ Հարությունյանը և միասին որոշեցին անդրադառնալ Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործությանը։

Ինչ խոսք, այնքան էլ հայտնի չէր բնօրությունը, երբ կանգ առան «Աբու Լալա Մահարի» բնանկա-

Տաճ անապատների մասին ցույց դահլիճում

Ինչ լավ է, որ մեզ մոտ երբեմն դրսից հյուրախաղերի են գալիս՝ դրանով հիշեցնելով մեր իսկ մեծերի հոբելյանների մասին։ Այսպես եղավ վերջերս, երբ Սանկտ Պետերբուրգից եկած «Նոր Տատան 999» թատրոնի դերասանների շնորհիվ իմացանք Ավետիք Իսահակյանի 118-րդ տարեդարձի մասին, հաղորդակցվեցինք Վարդեսի պոեզիային, նրա անհուն փիլիսոփայությանը։

նացման գաղափարի վրա։ Հաջող չի այն իմաստով, որ լինելով ճնարական պոեմ, այն բազարձակապես չանի այժմեական զարգացման ուղեկ գիծ և, մեկ առած, դժվար է «տրվում» բեմականացման։ Լավագույն դեպքում կարող էր ստացվել լավ թատրոն-մենախոսություն, որը դժվար կլիներ թե մատուցման, թե ընկալման առումով։ Ու գտնվեց միակ հնարավոր տարբերակը. «երկխոսելով» Աբու Լալայի կերպարը հոգու և մարմնի միջև։ Մեկ հանդես է գալիս Հոգին՝ ճերմակազգեստ բեղմինի հագուստ հագած Սարգիս Բիկլյանը, մեկ էլ Մարմինը՝ սևազգեստ Արսաճես Այնեանյանը։ Ներգրավված էր նաև դերասանուհի Հակինե Բաղդասարյանը, որը դիմանկարն էր հաղորդում բեմադրությանը, այն դարձնում ավելի դիտարժան և շարժուն։

Ու թեև Սանկտ Պետերբուրգի անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնի ցույց դահլիճը ոչնչով չէր նպաստում հիշյալ ներկայացման հաջողությանը, դերասանների բերանից զուարճ էր դուրս գալիս, իսկ հանդիսատեսը ցույցն ի մարմին էր դիտում ներկայացումը, այնուամենայնիվ հուզմունք առկա էր ստեղծվել մեկ անգամ ևս հաղորդվելու իսահակյանական խոսքի տրոփյունին։ Լսում ես աշակերտական նստարանից ինձ ծանոթ մտքերն ու նախադասությունները և մեկ անգամ ևս համոզվում, որ մեծերը մեծ են նրանով, որ բոլոր ժամանակներինն են։ Շատ մտքեր ու դասողություններ կարծես հենց երեկ գրված լինեին դեպքերի բառ հետ ների ու դրանց արձագանքներով։ Թեև Իսահակյանի նկարագրած բուռ սերը նույնիսկ չկարողացավ տանարել հանդիսատեսների մարմինները, բայց մեծ գրողի գլուխգործոցի բեմականացման հեղինակների վարպետության շնորհիվ նրանց սրտերն անպայման ջերմացան։

ԼԵՎՈՆ ԼԱՇԻԿՅԱՆ

Ցուցահանդես

Ասծո սկածը ոլիսի ջրկի աշխատանքով

Սամվել Համբարձումյանի նկարչական աշխատանքների ցուցահանդեսը բացված Երևանի Ռուսական արվեստի թանգարանի սրահներում, նշանակալից խոսք է ժամանակակից հայ գեղարվեստի բնագավառում։ Ներկայացված աշխատանքները գեղանկար, գրաֆիկա, փոքր պլաստիկա, լրացնում են մեկը մյուսին, արտահայտում մարդկային էությունը, ուրեմն և հոգեկան ճակատագրի պատկեր: «Հայրություն», «Մեր», «Հանգիստ», պատկերազարդումներից «Ոսկյա Երազ» և այլ գործեր ստեղծվել են վերջին երեք տարիներին և այցելուների գնահատանքին են ներկայացվել ընտրությամբ, խոհի ու ապրելի ներդաշնակությամբ։ Ուրեմն պարծանքի բառ չքվա, որ ցուցահանդեսի աշխատանքները վերծանված չլինեն և դրա կարիքը չէր էլ զգացվում։ Արվեստագետն իր արվեստով հեռացրվողներին ներկայացնում է, սիրո երանգների շատ հարուստ աշխարհ, որ բնույթյան պարզեն է մարդուն և մարդը անբաժան բոլոր ժամանակներում, նաև ծաղր ու դժվարին։

Սամվել Համբարձումյանն ավարտել է Երևանի Գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի գեղանկարչական բաժինը 1979 թվականին։ Իր ուսուցչին մինչև օրս համարում է Հովհաննես Շառամբեյանին։

Ավելի շատ սիրում է խոսել արվեստի մասին՝ ընդհանրացված զգայնություն և ներքին լսողությամբ լով վերջին տարիների իր ստեղծագործական հաջողություններին, որոնք ակնառու են։ Նկարչի աշխատանքները բազմիցս ցուցադրվել են արտասահմանում։ Նշանակալից են հայ նկարչի անհատական ցուցահանդեսները 1990 թվականին Կանադայում, 1992 թվականին Քյոլնում։ Նա շնորհակալությամբ է հիշատակում գերմանացի դրամատեր Գերհարդ Մարֆանին, որի Կաաելի քաղաքապետարանի հովանավորությամբ իրականացնում է արվեստի միջազգային առնչությունների թվում նաև հայ նկարիչների աշխատանքների ցուցահանդեսների կազմակերպման հետ կապված խնդիրները։ Այս առիթով նշենք նաև 1992 թվականին «Դոկումենտա» միջազգային մեծ գեղարվեստական ցուցահանդես հայ նկարիչների ցուցահանդեսը Գերմանիայում, որտեղ թվում էին նաև Սամվել Համբարձումյանի աշխատանքները։

Ներկա ցուցահանդեսը նկարչի համար մեծ ... գործ է Երևանի

արվեստասերների հետ։ Մինչև իսկ նկարիչը խոստել է հրավիրատոմսերի ընդունված կարգը այցելուներին անձամբ նվիրելով իր ձեռագիր նկարների վերատպությունները։

Նույնքան անմիջականորեն գնահատեցին այս ցուցահանդեսը հայ արվեստի բազմավաստակ նկարիչներից շատերը՝ Գրիգոր Խանջյան, Հենրիկ Մամյան։ Ուշագրավ էր Գրիգոր Խանջյանի շատ հանգամանալից, վերլուծական հարուստ խոսքը նկարչի այս ցուցահանդեսի մասին։ «Աստծո սկածը ոլիսի ջրկի նոր գիտելիքներով, աշխատանքով։

Սամվել Համբարձումյանը բազմաձև, բազմաժանր, բազմաշերտ նկարիչ է։ Ունի բարձր ճաշակ, նուրբ զգացմունքայնություն։ Այս բնածները գրավիչ են բոլորի համար, և դրա մեջ էլ ճաշակ կա։ Նախ, թե ինչ գեղեցիկ են դիտվում այս աշխատանքներից շատերը։ Սրանցից շատերը բարձրարժեք արվեստով, շատ հետաքրքիր գործեր են, որոնք ինքնատիպ են ոչ միայն այստեղ, այլև դրսում, այլ երկրներում։ Սամվելը ծնվել է նկարիչ և հավատացած եմ, որ մի կարճ ժամանակից հետո նա հանդես կգա դարձյալ ինքնատիպ ու նոր գործերով։ Հիշենք նրա կոմպոզիցիոն հետաքրքիր աշխատանքները. «Խաղ», «Տիկնիկների շքահանդես», «Ճանապարհների շարք»։

Ի դեպ, նշված աշխատանքները ցուցադրվել են «Գարուն» ամսագրի կազմակերպած ցուցահանդեսում 1986 թվականին և այսօր էլ դիտվում են իրենց փիլիսոփայական ամբողջությամբ ու ամբողջ խորությամբ։ Նկարիչը հետո է պատմողական արվեստի իրավիճակներից և կարողանում է հասնել ընդհանրացումների իրեն հատուկ ներքին օժտվածության ու հարուստ անհատականության շրջանակներում, նաև նրբին հումորով ու գրավչությամբ։

ԿԱՐԻՆԵ ՍԱՄՎԵԼՅԱՆ

Լուրերի Հոսք

Կարգազանցները կարտաքսվեն Մոսկվայից

Ինչպես հայտնեցին Մոսկվայի քաղաքապետարանի ժամուլի կենտրոնում, կարգադրություն է հրապարակվել Մոսկվայում մնալու հատուկ կարգը խախտող քաղաքացիներին արտաքսելու կարգի մասին։ Արտաքսման որոշման համաձայն, գրանցման կանոնները խախտողն արտաքսման համար անհրաժեշտ, բայց երեք օրը չգերազանցող ժամանակամիջոցում պահվում է միլիցիայի ստորաբաժանումում։ Կալանքի և սննդի ծախսերն իրականացվում է վարչական կարգով ծերբակալված անձանց պայմաններին ու նորմերին համապատասխան։ Քաղաքացիներին արտաքսում են նրանց մշտական բնակության վայր, իսկ բնակության որոշակի վայր չունեցող անձանց՝ բնակության վերջին վայր կամ ծննդավայր։ Միլիցիայի մարմինները տոմսերը ձեռք են բերում արտաքսվողների միջոցներով, իսկ դրանց բացակայության դեպքում՝ Մոսկվայի ներքին գործոց գլխավոր վարչության միջոցներով, որի մասին համապատասխան գրառում է կատարվում արտաքսման որոշման մեջ։ Երկաթուղու տոմսի ձեռքբերման համար դրամական միջոցներ ունեցող քաղաքացիներին արտաքսում են նրանց ր... նած միլիցիայի մարմինները։ Արտաքսման ենթակա և տոմսերի համար դրամական միջոցներ չունեցող քաղաքացիներին գործով հանդերձ տանում են հիմնայ վարչության բաժանակետ, մինչ չեւ արտաքսումը։ Վարչության բաժանակետից արտաքսվող քաղաքացիներին եր կաթուղային կայարաններ են հասցնում բաժանակետի կամ միլիցիայի տեղական ծառայության գնդի ուժերը հատուկ փոխադրամիջոցով։ Մոսկվայից քաղաքացիների արտաքսումն իրականացվում է երկաթուղային փոխադրամիջոցով։ Ձեռք բերված տոմսերը ստորագրությամբ հանձնվում են վագոնի ուղեկցորդին, որով արտաքսվողներն ինքնուրույն հասնում են արտաքսման վայր։ ՆՏ

Զբիգնեւ Բժեզինսկին ժամանեց Թբիլիսի

Դեկտեմբերի 14-ին Զբիգնեւ Բժեզինսկին ժամանեց Թբիլիսի։ Ինչպես հայտնեցին Վրաստանի ղեկավարի մամուլի ծառայությունում, Վաշինգտոնի ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնի խորհրդական, քաղաքագետ Զբիգնեւ Բժեզինսկին դեկտեմբերի 15-ին մասնակցելու է Արեւելքի եւ Արեւմուտքի հիմնահարցերի հետազոտման միջազգային կենտրոնի բացման արարողությանը։ Դեկտեմբերի 14-ին նա պետք է հանդիպում ունենար Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի հետ։ Սնարf

Մոլդովայի նախագահը Կիեւում

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին Ուկրաինայի արտգործնախարարությունում, Մոլդովայի Հանրապետության նախագահ Միրչա Սնեգուրը դեկտեմբերի 13-ին ժամանել է Կիեւ։ Նա հանդիպում է ունեցել Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կրավչուկի և վարչապետ պաշտոնակատար Եֆիմ Զվյագիլսկու հետ։ Ստորագրվել են մի շարք համաձայնագրեր։ Մասնավորապես, տնտեսական, առեւտրական և մշակութային հարաբերությունների ոլորտում համաձայնություն է ձեռք բերվել երկու երկրների քաղաքացիների կողմից ուկրաինա-մոլդովական սահմանի դյուրացված հատման մասին։ ՆՏ

Սոմալիի խաղաղության հարցը չլուծվեց

Եթովպիայում անհաջողության մատնվեցին Սոմալիում խաղաղություն հաստատելու բանակցությունները։ Կողմերի ղեկավարները, լքելով Ադիս-Աբեբան, երկյուղում են ցեղային պատերազմի նոր բռնկումից, մինչդեռ ամերիկյան զորքերը պատրաստվում են մարտին լքելու Սոմալին։ Ցեղային ղեկավարներից մեկը՝ գեներալ Այդիդը, մեղադրեց ՍԱԿ-ին բանակցությունների անհաջողության մեջ, պնդելով, որ վերջինս մի շարք ռազմատենչ առաջնորդների առաջարկել է առանց իրեն կառավարություն կազմել։ ■

digitised by A.R.A.R.@

Շեւարդնաձե. ընտրությունների արդյունքները դաս են

Ինչպես ռադիոհարցազրույցում հայտարարեց Վրաստանի պետության ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն, «Ռուսաստանի ընտրությունների արդյունքները, այդ թվում ձայների մեծամասնությունն ստացողների եւ առաջին եռյակում Ժիրինովսկու կուսակցության հայտնվելը դաս է ոչ միայն Ռուսաստանի, այլեւ աշխարհի բազմաթիվ երկրների համար»: ՆՏ

Վրաստանն ուզում է տնտեսական դաշինք գլխավորել

Դեկտեմբերի 13-ին ռադիոհարցազրույցում Էդուարդ Շեւարդնաձեն հերքեց այն լուրերը, թե Վրաստանը հրաժարվում է 1994 թ. առաջին կիսամյակում նախագահել Սեւծովյան ավազանի երկրների տնտեսական դաշինքում: Պետության ղեկավարը հայտարարեց. «Վրաստանը բոլոր հնարավորությունները ունի նշված ժամանակահատվածում այդ կազմակերպությունը գլխավորելու համար»: «Գլխավորը մերձծովյան երկրների արտգործնախարարների հանրապետություն մուտք գործելու անվտանգության ապահովումն է», ընդգծեց Շեւարդնաձեն: Նրա խոսքերով, հարկավոր է կարգուկանոն հաստատել երկրում եւ ճանապարհներին, մասնավորապես Վրաստանի Դմանիսի շրջանում, որը սահմանակից է Հայաստանին: Հանրապետության ՆԳՆ տվյալների համաձայն, այդ շրջանում կան տասնյակ հրոսակախմբեր, որոնք խանգարում են Վրաստանի եւ Հայաստանի միջեւ փոխադրումների իրականացմանը: Շրջանի անորոշ իրադրության պատճառով ժամանակին վրացական կողմը չէր կարողացել ապահովել Ռուսաստանում, Վրաստանում եւ Հայաստանում Հունգարիայի դեսպան Դյորդ Նանովսկու ուղեւորության անվտանգությունը: ՆՏ

Ռուսական խոստումներ Վրաստանին

Վրաստանի կառավարության մի պատասխանատու աշխատող, որը ցանկացավ անհայտ մնալ, դեկտեմբերի 12-ին ավարտված վարչապետ Օթար Պացացիայի մոսկովյան այցելությունը համարեց արդյունավետ: Նրա խոսքերով, Ռուսաստանը խոստացել է Վրաստանին օգնել էներգիա եւ գազամատակարարման եւ վառելիքային այլ ռեսուրսների մատակարարման հարցերում: «Մեկ երկու շաբաթից հնարավոր է, որ Վրաստանի ժողովրդական տնտեսությունը փոփոխություն զգա», ասաց նա: Միեւնույն ժամանակ հայտնի դարձավ, որ Օթար Պացացիան դեկտեմբերի 22-ին կմեկնի Աշգաբատ, ԱՊՀ երկրների խորհրդակցությանը, որտեղ մասնավորապես կքննարկվի Հայաստանի եւ Վրաստանի գազամատակարարման հարցը: ՆՏ

Ամերիկյան Կորեայի մասին

ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Լես Էսփինը NBC հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում հայտարարեց, որ Կորեական թերակղզու իրավիճակը շարունակում է մնալ լարված, սակայն վերջին ամիսներին այն, համենայն դեպս, չի վատթարացել: Հիշեցնելով, որ ԿԺԴՀ-ն շարունակում է դիմադրել իր ատոմային օբյեկտների տեսչությանը, որտեղ կասկածանքներ կան միջուկային զենքեր պատրաստելու մասին, Էսփինը հայտնեց. «Մենք թույլ չենք տա Հյուսիսային Կորեային միջուկային երկիր դառնալու, սակայն առայժմ ձգտում ենք այդ խնդիրը լուծել դիվանագիտական ուղիներով: Այսօր խնդրի դիվանագիտական մոտեցումն ընդունելի է եւ պետք չէ կոնկրետացնել այն քայլերը, որոնք կարելի է ձեռնարկել, երբ մեր մոտեցումը հաջողություն չունենա»: Էսփինը նաեւ նշեց, որ Հարավային Կորեայի դեմ ռազմական գործողություններն իրենց կողմից կդիտվեն որպես ԱՄՆ-ի վրա հարձակում: Նա զգուշացրեց, որ Հյուսիսային Կորեայի դեմ պատերազմն ավելի կարճ կլինի, քան Պարսից ծոցի հակամարտությունը: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

«ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԳԱՎԱԹ-94»

«Արարատը» նորից նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների ասպարեզում

Երբ ԽՍՀՄ-ը փլուզվեց, ուրախացողների հոծ բանակի թվում էին նաեւ այն մեծաքանակ ֆուտբոլիստներն ու մասնագետները, որոնց համար լայն ասպարեզ էր բացվում ազգային անկախ առաջնություններ անցկացնելու փաստի առթիվ: Եւ իրոք, պրոֆեսիոնալ կարգավիճակ ունեցող ֆուտբոլիստների թիվը կտրուկ աճեց, բայց, ցավոք, մեծ ֆուտբոլի մակարդակը հակառակ համեմատությամբ ընկավ: Այսօր ֆուտբոլասերների մեծամասնությունը հաճույքով են հիշում ԽՍՀՄ հավաքականի բարձրագույն խմբի առաջնությունները, որոնց մասնակիցները ձեռք էին բերել միջազգային չափանիշներով բավականին բարձր եւ կայուն խաղամակարդակ: Անհաշտ մրցակցությունը, տեխնիկական ամենաբարձր մակարդակով հաղթողությունը նպաստում էր հաջորդ խաղացողների վարպետության կատարելագործմանն ու ֆուտբոլի ընդհանուր վերելքին, բայց ոչ մասսայականությանը: Մենք էլ ազգովի անհամբերությամբ սպասում էինք մեր «մարզական դեսպանի»՝ «Արարատի» ներքական հանդիպմանը, հաղթանակներն ընդունում որպես համընդհանուր տոն, պարտությունը՝ ողբերգություն:

Նախկին ԽՍՀՄ բոլոր հանրապետությունները ֆուտբոլային ինքնամեկուսացման մեջ են հայտնվել: Բոլորն էլ զգում են գործնական խաղի եւ ուժեղ մրցակցության պակասը: Ճիշտ է, որոշ հանրապետություններ ակումբների եւ հավաքականների մակարդակով մասնակցում են միջազգային պաշտոնական մրցաշարերի, սակայն հազվադեպ այդ հանդիպումները չեն կարող փոխարինել տարիներով մշակված եւ հագեցած օրացույցով ֆուտբոլային տնտեսությանը:

Եւ պատահական չէ, որ բացառությամբ Ուկրաինայի, մյուս հանրապետությունները համաձայնվել են իրենց չեմպիոններին գործուղել Մոսկվա մասնակցելու հունվարի 29-ից փետրվարի 4-ն անցկացվելիք «Համագործակցության չեմպիոնների գավաթ-94» երկրորդ խաղարկությանը, որն արդեն ռանկվում է որպես միջազգային մրցաշար: Ուկրաինացիների հրաժարվելը մրցաշարից այլ ենթատեքստ ունի: Այս երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ, նախկինում անվանի դարպասապահ Վլադիմիր Բաննիկովը ԽՍՀՄ փլուզման հենց առաջին օրերից միապետական, հիմա էլ Ռուսաստանի ֆեդերացիաների մի խմբով Մոսկվայի նկատմամբ այլ կեցվածք է ընդունել, ոչ մի հարաբերություն նրանց հետ:

Հայաստանի չեմպիոն Երեւանի «Արարատը» նորից հնարավորություն է ստացել մեր հանրապետությունը ներկայացնել նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների ասպարեզում: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի տեղի ունեցած նմանատիպ մրցաշարում հանդես եկավ Երեւանի ՀՄԸՄ-ն:

Համագործակցության չեմպիոնների գավաթի երկրորդ խաղարկությանը մասնակցելու է 16 թիմ: Ընդ որում Ռուսաստանի երիտասարդական հավաքականը եւ Մոսկվայի «Դինամոն» հանդես են գալու հաշվարկից դուրս:

Թիմերը բաժանվել են 4 խմբի:

Ահա դրանց կազմը.

1-ին խումբ
1. «Սպարտակ» (Մոսկվա, Ռուս.)
2. «Զիմբրու» (Քիշնեւ, Մոլդովա)
3. «Անսաս» (Պավլոդար, Ղազախ.)
4. «Նորմա» (Տալլին, Էստոնիա)

2-րդ խումբ
1. Թուրքմենստան
2. «Արարատ» (Երեւան, Հայաստան)
3. «Սկոնտո» (Ռիգա, Լատվիա)
4. «Դինամո» (Մոսկվա, Ռուս.)

3-րդ խումբ
1. «Դինամո» (Թբիլիսի, Վրաստան)
2. «Պիտտոր» (Դուշանբե, Տաջ.)
3. «Ղարաբաղ» (Աղդամ, Ադրբեջան)
4. «Ռոմեր» (Մաժեկյայ, Լիտվա)

4-րդ խումբ
1. «Դինամո» (Մինսկ, Բելոռուս)
2. «Նեֆթչի» (Ֆերգանա, Ուզբ.)
3. «Ալգա» (Բիշքեկ, Կրգզստան)
4. Ռուսաստանի երիտասարդական հավաքական (ՌԵՀ)

Մրցաշարի խաղացանկը.

29 հունվարի
1-ին մրցափուլ

«Սպարտակ»-«Նորմա»
«Դինամո» (Մն)-ՌԵՀ
«Պիտտոր»-«Ղարաբաղ»
«Զիմբրու»-«Անսաս»
«Դինամո» (Թբ.)-«Ռոմեր»
Թուրքմենստան-«Դինամո» (Մ.)
«Նեֆթչի»-«Ալգա»
«Արարատ»-«Սկոնտո»

30 հունվարի
2-րդ մրցափուլ

«Դինամո» (Թբ.)-«Պիտտոր»
«Սպարտակ»-«Զիմբրու»
«Սկոնտո»-«Դինամո» (Մ.)
«Դինամո» (Մն.)-«Նեֆթչի»
«Ալգա»-ՌԵՀ
Թուրքմենստան-«Արարատ»
«Անսաս»-«Նորմա»
«Ղարաբաղ»-«Ռոմեր»

31 հունվարի
3-րդ մրցափուլ

ՌԵՀ-«Նեֆթչի»
«Անսաս»-«Սպարտակ»
«Դինամո» (Մ.)-«Արարատ»
«Ալգա»-«Դինամո» (Մն.)
«Ղարաբաղ»-«Դինամո» (Թբ.)
«Սկոնտո»-Թուրքմենստան
«Նորմա»-«Զիմբրու»
«Ռոմեր»-«Պիտտոր»

Եզրափակիչ հանդիպումը փետրվարի 4-ին տեղի է ունենալու Մոսկվայի օլիմպիական մարզահամալիրում: ■

Աշխարհի գավաթ-94

Ներկայացնում ենք մասնակիցներին

ԲԵԼԳԻԱ

Տարածությունը՝ 30 507 քառ. կմ
Բնակչությունը՝ 9 600 000
Մայրաքաղաքը՝ Բրյուսել
Ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1985 թ.
Միջազգային ֆեդերացիայի անդամ է 1904 թ.
Ֆուտբոլով զբաղվում է 423 100 մարդ
Ակումբների թիվը՝ 2 112
Աշխարհի առաջնություններին մասնակցել է 8 անգամ (25 խաղ, 7 հաղթանակ, 4 ոչ-ոքի, 14 պարտություն, գնդակները՝ 33-49): Լավագույն ելույթը՝ 1986 թ. Մեքսիկա, 4-րդ տեղ (3-րդ տեղի համար մրցավեճում 2-4 հաշվով զիջել է Ֆրանսիայի հավաքականին):

Աշխարհի 15-րդ առաջնության ընտրական փուլում ընդգրկված էր եվրոպական 4-րդ խմբում, որտեղ մրցակիցներն էին Ռումինիայի, Չեխո-Սլովակիայի, Ուելսի, Կիպրոսի եւ Ֆարերյան կղզիների հավաքականները:

Արձանագրել է հետեւյալ արդյունքները.

Բելգիա-Կիպրոս	1-0, 3-0
Բելգիա-Ռումինիա	1-0, 1-2
Բելգիա-Ուելս	2-0, 0-2
Բելգիա-Չեխո-Սլովակիա	0-0, 2-1
Բելգիա-Ֆարերյան կղզ.	3-0, 3-0

Եվրոպական 4-րդ ընտրական խմբի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Ռումինիա	15	10	7	1	2	29-12
2. Բելգիա	15	10	7	1	2	16-5
3. Չեխո-Սլով.	13	10	4	5	1	21-9
4. Ուելս	12	10	5	2	3	19-12
5. Կիպրոս	5	10	2	1	7	8-18
6. Ֆարեր. կղզ.	0	10	0	0	10	1-38

Հավաքականի ավագ մարզիչ
Պոլ Վան Հիմստ (Բելգիա):

Հավաքականի կազմը.

Դարպասապահներ
Պրյուդ Հոմմ, Դե Վիլդ

Պաշտպաններ
Մեդվեդ, Դե Վոլֆ, Ալբերտ, Սմիդտս

Կիսապաշտպաններ
Ստալենս, Շիֆո, Վան դեր Էլստ, Վերսավել, Դեգրիզ

Հարձակվողներ
Օլիվեյրա, Բոֆֆեն, Նիլիս, Չեռնյացինսկի

Մոտոցիկլային սպորտը մահացու մարզաձեւ

Միլանի քաղաքի մարզադաշտում տեղի ունեցած 500 խորանարդ սմ ծավալով մոտոցիկլի Իտալիայի «Մեծ մրցանակի» խաղարկության մրցումներում աշխարհի եռակի չեմպիոն (1990, 1991, 1992 թթ.) ամերիկացի Ուայն Ռեյնին, կորցնելով ինքնատիրապետումը, դուրս թռավ մրցուղուց: Ողջ արագությամբ շուտափույթ հասցվելով Չեզանա քաղաքի հիվանդանոց, պարզվեց, որ Ռեյնին այլեւս ի վիճակի չի լինի մոտոցիկլ վարել: Վնասի հետեւանքները շատ լուրջ են: Նա անդամալույծ է դարձել: Այդ լուրը ցավ պատճառեց «Յամահա» թիմի ներկայացուցիչներին, որոնք կորցրին 1990-ական թթ. ամենամեծ չեմպիոնին:

32-ամյա Ուայն Ռեյնին պատրաստվում էր մարզաձեւի պատմության մեջ իր արժանի տեղն ունենալ անվանի չեմպիոններ Մայք Հայլվուդի եւ Ջակոմո Ագոստինիի կողքին: Նրան մեծապես համեմատում էին աշխարհի բազմակի չեմպիոն, մեր հայրենակից Ալեն Պրոստի հետ:

«Ֆորմուլա 1» դասի ավտոարշավի աշխարհի նախկին չեմպիոն, ավստրիացի Նիկկի Լաուդան հայտարարեց. «Շատ եմ ցավում: Ռեյնին ինձ համար մեծ չեմպիոն էր եւ մեծ անհատականություն»:

Վերջին տարիներին մոտոցիկլային սպորտում դժբախտ եւ մահացու դեպքերը շատ-շատ են: Այսպես, 1973 թ. Իտալիայի «Մեծ մրցանակի» խաղարկությունում մահացան ֆինն Սաարինենը եւ իտալացի Ռենցո Պազոլինին: 1980 թ. Անգլիայի «Մեծ մրցանակի» մրցումում նույն ճակատագիրն ունեցավ Պատրիկ Պոնսը, որը 750 խորանարդ սմ ծավալով մոտոցիկլի աշխարհի ֆրանսիացի առաջին չեմպիոնն էր: Նույն թվականին Ճապոնիայի Սուզուկի քաղաքի վազքուղում մահացավ ֆրանսիացի Քրիստիան Լեոնը: 1981 թ. Հարավսլավիայի «Մեծ մրցանակի» խաղարկությունում դժբախտ ճակատագիր ունեցավ Ֆրանսիայի մեկ այլ ներկայացուցիչ՝ Միշել Ռուժերին:

1989 թ. Գերմանիայի «Մեծ մրցանակի» մրցումներում մահացավ իտալացի Իվան Պալացեզեն: 1990 թ. Հարավսլավիայի «Մեծ մրցանակի» խաղարկությունում մեծ արկած ունեցավ գերմանացի Ռեյնոլդ Ռոթը, որը մինչեւ հիմա հիվանդանոցում խոր քնի մեջ է:

Նավրատիլովան ուզում է հեռանալ

36-ամյա Մարտինա Նավրատիլովան մտադիր է թողնել պրոֆեսիոնալ թենիսիստուհու իր գործունեությունը: Ծագումով չեխոսլովակացի Մարտինա Նավրատիլովան, որն ապրում է ԱՄՆ-ում, թենիսի համաշխարհային դասակարգման ցուցակում հիմա 3-րդ տեղում է եւ իր կարիերայի ընթացքում հաղթել է 165 մրցաշարերում, որը բացառիկ ռեկորդ է: «Ամեն տեսակի հաջողություններ ունեցա թենիսի պրոֆեսիոնալ իմ կյանքում: Ամեն ցանկացածս նույնպես ունեցա: Հիմա ուրախությամբ ուզում եմ վերջ դնել այդ շրջանին եւ սկսել նոր կյանք», հայտարարեց Նավրատիլովան: Անվանի թենիսիստուհին, որն ինն անգամ հաղթել է Ուիմբլդոնի առաջնություններում, հայտարարեց նաեւ, որ երբ օրերից մի օր որեւէ մեկը գերազանցի իր ցուցանիշները, ապա երբեք չի վրդովվի:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՄԻՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Երեւան–Լոս Անջելես

«ԱԶԳԸ» ԱՅՍՈՒՀԵՏԵՎ ՆԱԵՎ ԱՄԵՐԻԿԱՅՈՒՄ

Այսօրվանից, դեկտեմբերի 15-ից, «Ազգը» հրատարակվում է նաեւ Մ. Նահանգներում, նույն օրը, նույն ժամին: էլեկտրոնային փոստով հասնելով եւ տպագրվելով Լոս Անջելեսում, այն ուղիղ բաժանվի Հյուսիսային Ամերիկայի տարածքով, այն է՝ ամբողջ Մ. Նահանգների եւ Կանադայի հայաշատ վայրերը, կենտրոն ունենալով Կալիֆոռնիան: Հայաստանի այս օրաթերթը ընթերցողները կարող են գտնել Լոս Անջելեսի եւ Օրենջ Քաունթիի հայկական խանութներում, իսկ բաժանորդներն այն կստանան փոստով, նույն օրն իսկ:

«Ազգը» Հայաստանում ամենաշատ կարդացվող եւ մեջբերվող օրաթերթերից է, հայտնում է լոսանջելեսցի բժիշկ Գրիգոր Գրիգորյանը՝ «Ազգի» տեղական գլխավոր հրատարակիչը, որի ջանքերով իրականացվում է այս ծրագիրը: Կալիֆոռնիայում թերթի համատեղ հրատարակությամբ ամերիկահայությունը եւ կանադահայությունը իրենց տրամադրության տակ կունենան Հայաստանում տեղի ունեցող իրադարձությունների մասին օր-օրին լուրեր ապրելու եւ սա՝ Երեւանի տեղեկատվական ամենահավաստի կենտրոններից մեկից», ասում է դոկտոր Գրիգոր Գրիգորյանը:

«Ազգի» ութ էջանոց ծավալն ամերիկահայ տարբերակում վերածվելու է 12 էջի՝ տեղական ծանուցումներին տեղ տալու նկատառումով: Օրաթերթն անփոփոխ վիճակով ընդգրկելու է Երեւանի հրատարակության բոլոր նյութերը՝ լուրեր, խմբագրականներ, վերլուծական հոդվածներ, սոցիալական, մարզական եւ մշակութային գրություններ:

«Ազգը», որ հիմնադրվել է երեք տարի առաջ Ռամկավար ազատական կուսակցության ջանքերով, զերծ է կուսակցական, խմբակցային նախապաշարումներից, ազատ է բացախոսության եւ բազմակարծության առջեւ եւ ձգտում է դառնալ առավելապես ազգային թերթ: Այն հավասարակշիռ, չափավոր թերթ է, կույր դավանանքից, կառուցողական քննադատության եւ գնահատականների հակադրվելով ծայրահեղական որեւէ միջոցառման: Հաշվի առնելով նաեւ Միացյալ Նահանգներում հրատարակվելու դարագան, այն առավել կերպով ուղիղ ձգտի անաչառության, ինչ վերաբերում է ներհայաստանյան քաղաքական անցուդարձերին, միաժամանակ նաեւ ավելի մեծ տեղ հատկացնի սփյուռքահայ կյանքին:

Օրաթերթի գլխավոր խմբագիրն է Հակոբ Ավետիքյանը, խմբագիրը՝ Համլետ Գասպարյանը, վարիչ տնօրենը՝ Սարգիս Սարգսյանը:

«Ազգի» տպաքանակը Երեւանում հասնում է 35000 օրինակի: Հայաստանի նամակատարական անձեռնմխելիության պատճառով, Երեւանում բաժանորդագրություն գրեթե չկա: Օրաթերթը վաճառվում է Հայաստանում, Լեռնային Ղարաբաղում եւ Ջավախքում (Վրաստան): «Ազգը» Հայաստանից դուրս թղթակիցներ ունի Ստեփանակերտում, Ջավախքում, Մոսկվայում, Փարիզում եւ Վալանսում (Ֆրանսիա):

«Ազգի» Լոս Անջելեսում հրատարակվող տարբերակը իրականացվում է Քանոգա Պարկում հիմնված «Ազգ Հրատարակչության» կողմից: Տարեկան բաժանորդագինն է $ 82, վեց ամսվանը՝ $ 45: Հայկական խանութներում օրաթերթը վաճառվելու է 75 սենթ:

Բաժանորդագրության եւ ծանուցումներ զետեղելու համար խնդրում են զանգահարել (818) 598-0423 հեռախոսահամարով: ■

Մոսկվա

Չեռնոմիրդին. «Ռուսաստանի հետ հաշվի են նստել ու կնստեն»

Իր կառավարման տարեդարձին էր նվիրված Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հերթական մամլո ասուլիսը, որը կայացավ ետընտրական հոգսերի ու կանխագուշակումների նոր ուղղին՝ դեկտեմբերի 13-ին: Չեռնոմիրդինը հայտնեց, թե իր համոզմունքները չեն փոխվել՝ նա առաջվա պես գտնում է, որ շուկան պետք է արտադրության եւ մարդկանց համար, այլ ոչ թե որոշակի փոքր փող ստեղծի: Նրա կարծիքով, սոցիալական ուղղվածությունը միշտ կլինի գլխավորը ռուսական կառավարության համար: Չեռնոմիրդինի ողջմամբ մեկ տարվա ընթացքում միջին աշխատավարձը աճել է 7-ից մինչեւ 100 դոլար: Դանդաղել են արժեզրկման տեմպերը, աճել են բնակչության իրական եկամուտները:

«Ես չէի ցանկանա, որ տպավորություն ստեղծվեր, թե Ռուսաստանը հայտնվել է համաշխարհային ենթախորշերում: Դա մի երկիր է, որի հետ հաշվի են նստել եւ հաշվի կնստեն», հայտարարեց Չեռնոմիրդինը:

Լրագրողներին հուզում էր ընտրությունների, եւ այդ առթիվ հաստատվող նոր քաղաքական իրողությունների հարցը: Չեռնոմիրդինի կարծիքով, կառավարությունն անդրադարձ փոփոխություններ կկրի, բայց դա կապված է ոչ այնքան ընտրությունների, որքան նոր կենսական պահանջների հետ: Սակայն նա ընդգծեց, թե կառավարությունում պետք է աշխատեն մասնագետներ, ընդգծեց, որ առաջիկայում իրենց գլխավոր խնդիրը կլինի խորհրդարանի հետ հարաբերությունները կարգավորելը: Վարչապետը Ռուսաստանի կյանքում պատմական իրադարձություն գնահատեց Սահմանադրության ընդունումը: Նրա կարծիքով Հիմնական օրենքը կնպաստի ժողովրդավարական Ռուսաստանի վերածննդին: «Ազգ»

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ

Բնակչությունից եւ իրավաբանական անձանցից ընդունում է ավանդներ եւ դեպոզիտներ 3–6 ԱՄՍՈՎ եւ վճարում է տոկոսներ հետեւյալ պայմաններով.

դրամով կամ Ռուսաստանի 1993 թ. ռուբլով

1 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 15 %

3 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 45 %

6 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 100 %

տարադրամով

(ամերիկ. դոլար, գերմանական մարկ)

ԱՄՍԱԿԱՆ 5 %

Դիմիր մեզ Երեւանի հետեւյալ հասցեներով՝

Հանրապետության 67, հեռ. 56-51-07

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ, հեռ. 59-45-09, 56-49-30

Չեխով 23, հեռ. 46-25-27

Սարեալ Բաղրամյան 79, հեռ. 27-05-16

PUBLISET.

Լուրերի Հոսք

Եգոր Գայդար. «Պետք է միավորվել Ժիրինովսկու դեմ»

Ռուսաստանում անցկացված ընտրությունները, «չնայած ֆաշիստների խորհրդարան գալուն», ծայրաստիճան նպատակահարմար է համարել կառավարության առաջին փոխվարչապետ Եգոր Գայդարը դեկտեմբերի 13-ին անցկացրած մամուլի ասուլիսում: Նա ասել է, որ արմատական ազգայնական Ժիրինովսկու դեմ պետք է միավորվեն հասարակության բոլոր առողջ ուժերը: Գայդարը չի բացառել այդ կոալիցիայում նաեւ «Ռուսաստանի ընտրության» հարեւանությունը կոմունիստների հետ: Գայդարը խուսափել է «կոմունոֆաշիստներ» արտահայտությունից, որը մամուլի ասուլիսում հաճախ էր հնչել «Ռուսաստանի ընտրության» մյուս ղեկավարի՝ իրավապաշտպան Սերգեյ Կովալյովի ելույթում: «Ժիրինովսկին պատերազմ է եւ արյուն», ասել էր Կովալյովը, գտնելով, թե «Վլադիմիր Վոլֆովիչը ժողովրդին խաբել է էժան դեմագոգիայով եւ անիրագործելի խոստումներով»: Սնարք

Քվեարկության վերջնական արդյունքները մեկ շաբաթից

Թեեւ Ռուսաստանի Դաշնակցային ժողովի ընտրությունների եւ սահմանադրության նախագծին առնչվող համաժողովրդական քվեարկության նախնական արդյունքներն արդեն հայտնի են եւ կասկածի ենթակա չեն, կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը կարող է վերջնական արդյունքները հրապարակել մեկ շաբաթից: Այդ մասին դեկտեմբերի 14-ի երեկոյան Մոսկվայում մամուլի ասուլիսում հայտարարեց հանձնաժողովի նախագահ Նիկոլայ Ռյաբովը: Սնարք

Զենքի հափշտակումներ ռուսական բանակում

«Մայորը շուկայում զենք էր վաճառում» վերնագրով Խաբարովսկի «Տիխոոկեանսկայա զվեզդա» թերթը տեղեկություն է զետեղել բանակում զենքի հափշտակումների փաստերի մասին: Մասնավորապես հաղորդվում է մի խումբ անձանց բացահայտման մասին, որոնց ղեկավար մայոր Շ.-ն հասցրել էր Հեռավորարեւելյան զինվորական օկրուգի զորամասերից մեկի պահեստից հափշտակել 256 ատրճանակ, գնդացրի 4 փող եւ այլ զենք: Վաճառքից ստացվել էր 30 միլիոն ռուբլի եւ 20 հազար դոլլար: Հեռավորարեւելյան զինվորական օկրուգի դատախազ, գեներալ Օլեգ Խլուպինը ՌԻԱ-ի թղթակցի հետ զրուցելիս հավաստեց թերթի տեղեկությունների ճշտությունը: Սնարք

Մոսկվայում կողոպտել են օտարերկրացի դիտորդի

Ինչպես Պոստֆակտում գործակալության թղթակցին հայտնեցին Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարարությունում, դեկտեմբերի 12-ի երեկոյան 21:50-ին միլիցիայի 83-րդ բաժանմունք է դիմել Գերմանիայի քաղաքացի Ռայներ Հելմանը, որը Ռուսաստանի կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում հավատարմագրված էր որպես Սոցիալիստական ինտերնացիոնալի դիտորդ եւ բնակվում էր «Իս վեստ» հյուրանոցում: Նա հայտարարեց, որ ժամը 18:30-ին հյուրանոցի համար վերադառնալով, ինքը հայտնաբերել է, որ իր պայուսակից գողացել են 4000 ամերիկյան դոլլար եւ 20 դոլլարի ճանապարհային չեկեր: ՆՏ

Քաղխորհուրդն ընդդեմ Սոբչակի

Սանկտ Պետերբուրգի քաղաքային խորհուրդը քաղաքային դատարանին ներկայացրեց հայցադիմում, որտեղ փոքր խորհրդի գործունեությունը դադարեցնելու մասին քաղաքապետի որոշումը համարված է անօրինական եւ պահանջվել է դադարեցնել նրա ֆինանսավորումը: Դիմումում նշված է, որ գործող սահմանադրությունը չի թույլատրում քաղաքապետին նման որոշում ընդունել, իսկ փոքր խորհրդի քաղաքական դիրքորոշման վրա հղումները անհիմն են: ՆՏ

Ազգ

Azg

SUBSCRIPTION RATES

	6 months	One year
UNITED STATES		
Second Class	$ 45	$ 82
First Class	$ 65	$ 125
CANADA Air Mail	$ 135	$ 250
OVERSEAS Air Mail	$ 275	$ 500
OVERSEAS Surface	$ 135	$ 250

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԵՐԹԸ ԱՅԺՄ ԱՄՆ-ՈՒՄ

YES! I would like to subscribe to AZG Armenian Daily

Please make check payable to: AZG Publishing Co.

Name ....

Address ....

City ....

State/Zip .... Tel ( ) ....

❑ 1 Year ❑ 6 Months

❑ Payment enclosed

❑ Bill me

❑ Charge my

-Visa

-Master Card

-AmEx

credit card number

expiration date

Armenia's Most Popular Daily NOW AVAILABLE IN USA

AZG Publishing Co., 22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park, CA 91303

FOR ADVERTISING & SUBSCRIPTION: (818) 598-0423

ՀՀ կառավարության «Պարբերականներ» հրատ. տպարան. Երեւան-23 Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 25 000. Պատվեր 1655. Ստորագրված է տպագրության 14. 12. 1993

digitised by A.R.A.R.@